

Yhtiömuodon muutos: ohje toiminimen muuttamisesta osakeyhtiöksi

Elina Salonen

Tekijä Elina Salonen	
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Yhtiömuodon muutos: ohje toiminimen muuttamisesta osakeyhtiöksi	Sivu- ja liitesivumäärä 44 + 19
<p>Tämä opinnäytetyö on toiminnallinen tutkimus, jossa käsitellään yhtiömuodon muuttamista toiminimestä osakeyhtiöksi. Työn tavoitteena on tuottaa tietoa toiminimen ja osakeyhtiön eroista yhtiömuotoina. Tavoitteena on myös antaa tietoa, kuinka toiminimen muuttaminen osakeyhtiöksi toteutetaan käytännössä ilman veroseuraamuksia. Tavoitteena on laatia ohje toiminimen muuttamisesta osakeyhtiöksi. Ohjeen tavoitteena on myös antaa tietoa muutoksen vaikutuksista ja asioista, joita osakeyhtiön pitää ottaa huomioon toiminnassaan. Työ toteutettiin vuoden 2020 keväällä ilman toimeksiantoa.</p> <p>Aihe on ajankohtainen ja tärkeä monille toiminimiyrittäjille, jotka harkitsevat yhtiömuodon muutosta sekä tilitoimistoissa työskenteleville. Toiminimiyrittäjät, jotka harkitsevat yhtiömuodon muutosta osakeyhtiöksi, sekä tilitoimistoissa työskentelevät voivat hyödyntää tässä työssä laadittua ohjetta.</p> <p>Työn teoriaosuudessa kerrotaan toiminimestä ja osakeyhtiöstä yhtiömuotoina, vertaillaan näitä kahta yhtiömuotoa sekä kerrotaan yhtiömuodon muutoksesta ja muutoksen vaikutuksista. Lähteinä käytetään aiheeseen liittyvää lainsäädäntöä kuten osakeyhtiölakia ja tuloverolakia, Verohallinnon ja Patentti- ja rekisterihallituksen ohjeistusta, alan kirjallisuutta sekä erilaisia verkkolähteitä.</p> <p>Ohje toiminimen muuttamisesta osakeyhtiöksi laadittiin aiheeseen liittyvään teoriaan perustuen. Jotta yhtiömuodon muutos voidaan toteuttaa ilman veroseuraamuksia, tulee noudattaa tuloverolain säännöksiä. Toiminimen tulee perustaa uusi osakeyhtiö ja siirtää toiminimen varat ja velat uudelle yhtiölle. Osakeyhtiön perustamisessa tulee noudattaa osakeyhtiölakia. Ohje laadittiin noudattaen edelle mainittuja lakeja. Ohjeen laadinnassa otettiin myös huomioon vuonna 2019 voimaan tullut lain muutos koskien osakeyhtiön vähimmäisosakepääoman poistumista sekä vuonna 2020 voimaan tullut muutos tulolähdejaon poistumisesta verotuksessa. Ohjeessa kerrotaan myös muutoksen aiheuttamista vaikutuksista. Ohjeesta muodostui ajantasainen ja se jakautuu kahdeksaan lukuun.</p> <p>Ohjetta ei voitu testata opinnäytetyöprosessin aikana, koska työ toteutettiin ilman toimeksiantajaa. Jos ohjetta olisi testattu prosessin aikana, olisi voitu saada varmuus siitä, että ohje on käyttökelpoinen ja sisällöltään selkeä sekä ymmärrettävä. Käytäntöjen muuttuessa ohjetta tulee muistaa päivittää. Koska tämä ohje on laadittu osana opinnäytetyötä, on ohjeen päivittäminen hieman hankalaa. Ohjeen päivittämisen ja ajan tasalla pitämisen osalta kehittämisehdotuksena on, että ohje ladattaisiin verkkoon sellaiselle sivustolle, jossa ohjetta on helppo päivittää ja muokata.</p>	
Asiasanat Yksityinen elinkeinonharjoittaja, toiminimi, osakeyhtiö, yhtiömuodon muutos, verotus	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Yksityinen elinkeinonharjoittaja eli toiminimi	4
2.1	Toiminimen perustaminen	4
2.2	Vastuu ja edustaminen.....	5
2.3	Verotus	6
3	Osakeyhtiö	9
3.1	Perustaminen ja yhtiöjärjestys.....	9
3.2	Osakkeen maksaminen ja yhtiön rekisteröiminen.....	10
3.3	Osakkeet.....	13
3.4	Hallinto.....	14
3.5	Osakeyhtiön edustaminen.....	16
3.6	Oma pääoma ja negatiivinen oma pääoma	17
3.7	Tilintarkastus ja tilinpäätös	17
3.8	Verotus ja varojen jakaminen	18
4	Yhtiömuodon muutos	24
4.1	Perusteita yhtiömuodon muutokselle.....	24
4.2	Muutos käytännössä	26
4.3	Jatkuvuus ja identtisyys muutoksen edellytyksinä	27
4.4	Negatiivinen oma pääoma yhtiömuodon muutoksessa.....	28
4.5	Muutoksen vaikutukset.....	29
5	Tutkimuksen toteutus	31
5.1	Tutkimuksen lähtökohdat ja tavoitteet	31
5.2	Ohjeen laatiminen	32
5.3	Ohje toiminimen muuttamisesta osakeyhtiöksi	34
6	Pohdinta.....	36
6.1	Laaditun ohjeen tarkastelu	36
6.2	Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi.....	38
	Lähteet	40
	Liitteet.....	45
	Liite 1. Ohje toiminimen muuttamisesta osakeyhtiöksi.....	45

1 Johdanto

Yritystoimintaa voidaan harjoittaa monessa eri muodossa. Monet eri tekijät vaikuttavat yritysmuodon valintaan. Yritystoimintaa aloitettaessa täytyy miettiä pääoman tarvetta, perustajien lukumäärää sekä verotukseen ja vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Liiketoiminnan laajuus ja mahdolliset kasvusuunnitelmat vaikuttavat myös yritysmuodon valintaan. Suosituimmat yritysmuodot Suomessa ovat yksityinen elinkeinonharjoittaja eli toiminimi ja osakeyhtiö. Yritysmuodoksi valitaan yleensä jompikumpi näistä. Yksinkertaisin ja suosituin tapa aloittaa yritystoiminta on toiminnan harjoittaminen yksityisenä elinkeinonharjoittajana eli toiminimellä. Jos liiketoiminta on rahallisesti kohtalaisen pienimuotoista ja toiminta perustuu pääosin yrittäjän omaan työpanokseen, eikä toimintaa ole tarkoitus laajentaa tulevaisuudessa, on toiminimi paras yritysmuoto. (Yrityksen-perustaminen.net 2020.)

Liiketoiminnan kasvaessa yhtiömuodon muutos voi tulla ajankohtaiseksi. Riskien ja vastuun kannalta osakeyhtiö on turvallisempi vaihtoehto kuin toiminimi. Osakeyhtiössä osakkaan vastuu rajoittuu sijoitetun pääoman määrään. Toiminimiyrittäjä taas on vastuussa kaikista tekemistään sopimuksista ja veloistaan henkilökohtaisella omaisuudellaan. Osakeyhtiö on parempi vaihtoehto kuin toiminimi riskienhallinnan kannalta, kun yritystoiminnan liikevaihto kasvaa suureksi. Yhtiömuodon muuttaminen toiminimestä osakeyhtiöksi on usein myös järkevää verotuksen kannalta, jos yritystoiminta tuottaa monta vuotta niin sanotusti ylimääräistä voittoa. Toiminimen ja osakeyhtiön verotus eroavat toisistaan, ja osakeyhtiön verotus voi tulla edullisemmaksi kuin toiminimen. (Yrityksen-perustaminen.net 2020.)

Tämän opinnäytetyön aiheena on yhtiömuodon muuttaminen toiminimestä osakeyhtiöksi. Työn tavoitteena on tuottaa tietoa toiminimen ja osakeyhtiön eroista yhtiömuotoina. Tavoitteena on myös antaa tietoa, kuinka yhtiömuodon muutos toiminimestä osakeyhtiöksi toteutetaan käytännössä ilman veroseuraamuksia ja mitä pitää ottaa huomioon muutoksen toteutuksessa.

Tämä opinnäytetyö on toiminnallinen tutkimus ja tavoitteena on laatia ohje toiminimen muuttamisesta osakeyhtiöksi. Ohjeen tavoitteena on neuvoa yksityiskohtaisesti, kuinka yhtiömuodon muutos toteutetaan. Sen tavoitteena on myös antaa tietoa muutoksen vaikutuksista, osakeyhtiön verotuksesta ja varojen jaosta sekä asioista, mitä osakeyhtiön pitää ottaa huomioon toiminnassaan. Työ on rajattu koskemaan toiminimeä ja osakeyhtiötä, koska nämä ovat yleisimmät yhtiömuodot Suomessa. Muutettaessa toiminimen toimintamuotoa muutetaan se yleensä osakeyhtiöksi. Osakeyhtiön osalta työssä käsitellään vain

yksityistä osakeyhtiötä. Työ on rajattu koskemaan vain näitä kahta yhtiömuotoa, toiminimeä ja osakeyhtiötä, myös sen takia, että työstä ei tule liian laaja. Työ toteutetaan ilman toimeksiantoa.

Opinnäytetyö rakentuu kuudesta eri luvusta. Ensimmäinen luku on johdanto, jossa kerrotaan työn taustaa, tavoitteet ja työn rakenne. Työn teoriaosuudessa kerrotaan toiminimestä ja osakeyhtiöstä sekä yhtiömuodon muutoksesta. Toinen luku käsittelee toiminimeä. Toisessa luvussa kerrotaan toiminimen perustamisesta sekä toiminimestä hallinnollisesta ja verotuksellisesta näkökulmasta. Kolmannessa luvussa käsitellään osakeyhtiötä yhtiömuotona. Osakeyhtiön perustamisesta, hallinnosta, edustamisesta ja omasta pääomasta kerrotaan luvussa kolme. Tilintarkastuksesta ja tilinpäätöksestä sekä verotuksesta ja varojen jakamisesta kerrotaan myös tässä luvussa. Neljäs luku käsittelee yhtiömuodon muutosta toiminimestä osakeyhtiöksi. Tässä luvussa vertaillaan toiminimeä ja osakeyhtiötä, sekä kerrotaan, kuinka yhtiömuodon muutos toteutetaan ilman veroseuraamuksia. Muutoksen aiheuttamista vaikutuksista kerrotaan myös neljännessä luvussa.

Viidennessä luvussa on työn empiirinen osa. Empiirinen osa käsittelee tutkimuksen toteutusta. Luvussa kerrotaan työn lähtökohdista ja tavoitteista, ohjeen laatimisesta sekä esitellään työssä laadittava ohje. Ohje toiminimen muuttamisesta osakeyhtiöksi laaditaan aiheeseen liittyvään teoriaan perustuen. Kuudennessa luvussa on työn pohdinta. Pohdinnassa tarkastellaan työssä laadittua ohjetta sekä arvioidaan koko opinnäytetyöprosessia sekä omaa oppimista.

Teoriaosuudessa käytetään lähteinä voimassa olevaa lainsäädäntöä, alan kirjallisuutta, Verohallinnon ja Patentti- ja rekisterihallituksen ohjeistusta sekä erilaisia verkkolähteitä. Lähteinä pyritään käyttämään uusimpia, päivitettyjä teoksia ja lähteitä. Lainsäädännön osalta merkittävimmät lähteet tässä työssä ovat osakeyhtiölaki ja tuloverolaki. Teoriaosuudessa ja ohjeen laadinnassa otetaan huomioon vuonna 2019 voimaan tullut lainmuutos osakeyhtiön vähimmäisosakepääoman poistumisesta sekä vuonna 2020 voimaan tullut muutos koskien osakeyhtiön verotettavan tulon laskemista.

Tähän aiheeseen liittyen on aiemmin tehty tutkimuksia lähinnä verotuksen näkökulmasta koskien yksittäisiä toiminimiä. Näissä tutkimuksissa on tehty verolaskelmia, joiden perusteella on tutkittu, milloin yksittäisen toiminimen on järkevää muuttaa toimintansa osakeyhtiöksi. Tutkimuksia ja varsinaisia ohjeita toimintamuodon muutoksesta toiminimestä osakeyhtiöksi on tehty vain muutama aiemmin. Anssi Ojanperä (2015) on työssään, Toiminimen muuttaminen osakeyhtiöksi: Ohjeistus tilitoimistoille, tarkastellut yhtiömuodon muu-

toksen kannattavuutta toiminimestä osakeyhtiöksi eri näkökulmista sekä laatinut ohjeistuksen toiminimen muuttamisesta osakeyhtiöksi. Sari Tauriainen (2018) on työssään, Yhtiömuodon muutos osakeyhtiöksi: Opas toimeksiantajaryitykselle, tarkastellut toiminimen, kommandiittiyhtiön sekä avoimen yhtiön muutosta osakeyhtiöksi. Tauriainen on työssään laatinut oppaan kirjanpitäjien käyttöön, mikä käsittelee muutosvaiheeseen liittyviä käytännön toimia, joita kirjanpitäjän täytyy tehdä muutoksen yhteydessä.

Tämä opinnäytetyö eroaa edellä mainituista tutkimuksista siinä, että tässä työssä tarkastellaan muutoksen vaikutuksia, osakeyhtiön verotusta ja varojenjakoja sekä asioita, mitä osakeyhtiön pitää ottaa huomioon toiminnassaan. Aihe on tärkeä ja ajankohtainen monille toiminimiyrittäjille sekä tilitoimistoille. Työssä huomioidaan vuosina 2019 ja 2020 voimaan tulleet muutokset, jolloin työssä syntyy ajantasaista tietoa käsiteltävästä aiheesta. Työstä voivat hyötyä toiminimiyrittäjät, jotka harkitsevat yhtiömuodon muutosta osakeyhtiöksi. Myös tilitoimistoissa työskentelevät voivat hyödyntää tätä opasta neuvoessaan asiakkaitaan, toiminimiyrittäjiä, yhtiömuodon muutoksessa.

2 Yksityinen elinkeinonharjoittaja eli toiminimi

Yksityinen elinkeinonharjoittaja eli puhekielessä toiminimi on yksinkertaisin yritysmuoto, mikä ei vaadi mitään perustamismuodollisuuksia. Virallisesti toiminimi on henkilön, yhtiön tai muun organisaation elinkeinotoiminnassa käyttämä nimi. Toiminimi on kuitenkin vakiintunut nimitys yksityiselle elinkeinonharjoittajalle puhekielessä. (Futuredu Oy 2020a.) Holopaisen (2019, 39) mukaan elinkeinonharjoittajat voidaan jakaa ammatinharjoittajiin ja liikkeenharjoittajiin. Nämä molemmat työskentelevät itsenäisesti, omaan lukuunsa. (Holopainen 2019, 39.) Tässä työssä toiminimikäsitteellä viitataan yksityiseen elinkeinonharjoittajaan.

2.1 Toiminimen perustaminen

Toiminimen voi perustaa Euroopan talousalueella eli ETA-alueella pysyvästi asuva henkilö. Muissa yritysmuodoissa tarvitaan lupa Patentti- ja rekisterihallitukselta. Elinkeinoon harjoittaminen ei yleensä edellytä lupaa. Jos elinkeinotoiminta on kuitenkin säädetty luvanvaraiseksi, täytyy lupaa hakea ennen elinkeinotoiminnan aloittamista. Jos yksityinen elinkeinonharjoittaja harjoittaa luvanvaraista elinkeinoa, tai hänellä on elinkeinotoimintaa varten pysyvä toimipaikka eli omasta asunnosta erillinen liiketila, tai palveluksessa on muita henkilöitä kuin yrittäjän aviopuoliso tai alaikäinen lapsi tai lapsenlapsi, tai jos elinkeinonharjoittaja haluaa suojata valitsemansa toiminimen itselleen, on hänen tehtävä perustamisilmoitus kaupparekisteriin. Ilmoitusvelvollisia eivät kuitenkaan ole maatilatalouden tai kalastuksen harjoittajat. Elinkeinoonharjoittaja, joka ei ole ilmoitusvelvollinen, saa kuitenkin tehdä perustamisilmoituksen. (Holopainen 2019, 24; 53; 64-65.)

Kaupparekisteri on julkinen ja virallinen rekisteri yrityksistä. Rekisteröimällä toiminimen eli nimen, jolla elinkeinotoimintaa harjoitetaan, yrittäjä saa yksinoikeuden toiminimeensä. Toiminimen tulee yksilöidä haltijansa yritys erottumaan muista yrityksistä ja se ei saa olla sekoitettavissa jo suojattuun toiminimeen. Sen tulee selvästi erottua jo ennestään rekisterissä olevista toiminimistä. Yritysmuoto tulee ilmetä toiminimestä. Yritysmuodon tunnuksena voi yksityisen elinkeinonharjoittajan nimessä olla ”Tmi” tai ”Toiminimi”, mutta se ei ole pakollinen. Toiminimi ei saa olla harhaanjohtava tai hyvän tavan vastainen. (Holopainen 2019, 59-60.) Patentti- ja rekisterihallituksen eli PRH:n (Patentti- ja rekisterihallitus 2019a) ohjeen mukaan tärkeää on myös yrityksen toimialan määrittely. Yrittäjän elinkeinotoiminta määritellään toimialassa. Hyvin laaditusta toimialasta käy ilmi selvästi, millä alalla yritys toimii ja mitä se tekee. (Patentti- ja rekisterihallitus 2019a.)

YTJ on PRH:n ja Verohallinnon yhteinen yritys- ja yhteisötietojärjestelmä (Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä 2020a). Holopaisen (2019, 65) mukaan perustamisilmoituksen tekeminen

tapahtuu nopeimmin ja edullisimmin sähköisesti YTJ-palvelussa. Yksityisen elinkeinonharjoittajan perustamisilmoituksessa ilmoitetaan elinkeinonharjoittajan henkilötiedot, toim nimi, yrityksen toimiala, toimipaikan osoite sekä kunta, josta toimintaa johdetaan. Sähköisessä palvelussa perustamisilmoituksen käsittelymaksu on 60 euroa. Perustamisilmoituksen voi myös tehdä paperisella Y3-lomakkeella, jonka käsittelymaksu on 110 euroa. Kun perustamisilmoitus on kirjattu YTJ-palveluun, saa yritys Y-tunnuksen. Verohallinnolle on myös ilmoitettava toiminnan aloittamisesta. Yksityisen elinkeinonharjoittajan on ensin tehtävä perustamisilmoitus kaupparekisteriin. Saatuaan Y-tunnuksen elinkeinonharjoittaja voi ilmoittautua sähköisellä muutosilmoituksella Verohallinnon arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, työnantajarekisteriin sekä ennakkoperintärekisteriin. (Holopainen 2019, 64-66; 80.)

Arvonlisäverovelvollisia ovat kaikki, jotka harjoittavat tavaroiden tai arvonlisäverovelvollisten palveluiden myyntiä liiketoiminnan muodossa. Arvonlisävero on kulutusvero, jonka myyjä lisää tavaran tai palvelun myyntihintaan ja tilittää sen valtiolle. Jos liikevaihto on vähäistä, enintään 10 000 euroa 12 kuukauden pituisen tilikauden aikana, ei yrittäjä ole arvonlisäverovelvollinen. Yrittäjä voi kuitenkin hakeutua arvonlisäverovelvolliseksi vapaaehtoisesti, jos myynti jää alle verovelvollisuuden alarajan. (Holopainen 2019, 82.)

Merkitseminen ennakkoperintärekisteriin tarkoittaa, että suorituksen maksajan ei tarvitse tehdä ennakonpidätystä maksusta vaan ennakkoverojen maksamisesta huolehtii rekisteriin merkitty toimija itse. Kuuluminen ennakkoperintärekisteriin ei ole pakollista. Palveluja myydessä palvelun tilaaja voi kuitenkin usein edellyttää rekisteriin kuulumista. Maksettaessa palkkaa on maksajan aina toimitettava ennakonpidätys, vaikka saaja kuuluisikin ennakkoperintärekisteriin. Palkasta on myös maksettava työnantajan sairausvakuutusmaksu. Jos toiminimiyrittäjä maksaa palkkaa vakituisesti kahdelle tai useammalle palkan-saajalle, on hänen ilmoitauduttava Verohallinnon työnantajarekisteriin säännölliseksi työnantajaksi. (Holopainen 2019, 84-85.)

2.2 Vastuu ja edustaminen

Toiminimiyrittäjä vastaa itse yritystoiminnassa syntyneistä velvoitteista koko omaisuudellaan. Hän tekee myös päätökset ja ratkaisut itse. Yrityksen tuottaman voiton hän saa itselleen, mutta vastaa myös mahdollisesta tappiosta yksin. Holopainen (2019, 21-22.) Futuredu (Futuredu Oy 2020a) mukaan toiminimiyrittäjyydessä voi olla enemmän riskejä verrattuna muihin yhtiömuotoihin. Toisaalta toiminimellä ei ole yhtä paljon velvollisuuksia kuin esimerkiksi osakeyhtiöllä (Futuredu Oy 2020a). Toiminimiyrittäjä on kirjanpitolain (30.12.1997/1335) 1 luvun 1 a §:n 1 momentin mukaan velvollinen pitämään kirjanpitoa harjoittamastaan elinkeinotoiminnasta. Holopaisen (2019, 173) mukaan toiminimiyrittäjä saa pitää yhdenkertaista kirjanpitoa, jos kahtena peräkkäisenä tilikautena liikevaihto tai

sitä vastaava tuotto on 200 000 euroa, tai taseen loppusumma on 100 000 euroa tai palveluksessa on keskimäärin kolme henkilöä. Holopainen (2019, 24) toteaa myös, että toiminimen perustamiseen tarvittavalle pääomalle ei ole asetettu minimimäärää eikä laissa ole määräyksiä tilintarkastuksesta.

Laissa ei ole vaatimuksia toiminimiyrittäjän velvollisuudesta hankkia oma pankkitili elinkeinotoimintaansa varten. Oman pankkitilin hankkiminen on kuitenkin erittäin suositeltavaa, koska se helpottaa kirjanpidon tekemistä ja henkilökohtaisen rahan hallintaa. (Futuredu Oy 2020b.) Toiminimiyrittäjä voi maksaa palkkaa muille, mutta ei itselleen. Toiminimiyrittäjä voi siirtää elinkeinotoiminnan varoja ja omaisuutta yksityiskäyttöön eli tehdä yksityisottoja. Yksityisottoja saa tehdä niin usein kuin haluaa. Yksityisotot eivät ole tilikauden kuluja eikä niitä merkitä kirjanpitoon kuluiksi. (Futuredu Oy 2020c.) Verohallinnon ohjeistuksen (Verohallinto 2020a) mukaan verotuksen kannalta yksityisotot ovat osa elinkeinotoiminnan tulosta, josta on maksettava verot.

Toiminimiyrittäjä edustaa itse yritystä. Kaupparekisteriin merkityn elinkeinonharjoittajan yrityksen edustamista varten antamaa yleisvaltuutusta kutsutaan prokuraksi. Jos elinkeinonharjoittaja on merkitty kaupparekisteriin, hän voi valtuuttaa henkilön prokuristikseen valtakirjalla. Prokuristi saa toimia päämiehen puolesta kaikessa, mikä kuuluu päämiehen liikkeen harjoittamiseen, ja kirjoittaa hänen toiminimensä. Prokura on henkilökohtainen, ja se voidaan antaa nimetylle henkilölle niin, että hänellä on oikeus edustaa yritystä yksin. Prokuristi ilmoitetaan kaupparekisteriin merkittäväksi joko perustamisilmoituksella tai muutosisloituksella. (Holopainen 2019, 24.)

2.3 Verotus

Verotuksen suhteen eri yritysmuotoja kohdellaan eri tavoin. Toiminimen yritystoiminnasta saama tulo verotetaan yrittäjän henkilökohtaisena tulona. Tulovero tarkoittaa tuloista perittävää veroa. (Holopainen 2019, 166-167.) Vähentämällä elinkeinotoiminnan tuotoista elinkeinotoiminnan kulut saadaan elinkeinotoiminnan tulos. Elinkeinotoiminnan tuloksesta vähennetään viiden prosentin yrittäjävähennys, mikä on yrittäjälle verotonta tuloa. Yrittäjävähennys siis pienentää verotettavaa tuloa. Yrittäjävähennyksen vähentämisen jälkeen saadaan lopullinen yritystulo, mikä jaetaan pääoma- ja ansiotuloksi. (Verotieto Oy 2019, 88-89.) Tuloverolain (30.12.1992/1535) 32 §:n mukaan pääomatulo tarkoittaa varallisuuden kerryttämää tuloa. Yleisimpiä veronalaista pääomatuloja ovat omaisuuden luovutuksesta saatu voitto, vuokratulo, korkotulo, osinkotulo ja voitto-osuus (Tuloverolaki § 32).

Pääomatuloa yrityksen tuloksesta on edellisen vuoden nettovarallisuudelle laskettava 20 prosentin vuotuinen tuotto. Nettovarallisuus tarkoittaa varojen ja velkojen erotusta. Vain

elinkeinotoimintaan kuuluvat varat luetaan mukaan nettovarallisuuteen. Elinkeinotoiminnan varoja ovat esimerkiksi yritystoimintaa varten ostettu liiketila ja myytävien tuotteiden varasto. Koneet, kalusto ja tavarat voivat myös kuulua varoihin. Myyntisaamiset ja käteisvarat lasketaan myös nettovarallisuuteen, mutta tavallisen pankkitilin pääoma, pankkitalletukset, eivät kuulu nettovarallisuuteen. Varojen ja velkojen erotus on oleellista nettovarallisuutta laskettaessa. Jos erotus on negatiivinen, nolla tai muutoin pieni, varoja sijoittamalla liikkeeseen voidaan kasvattaa nettovarallisuutta. Ratkaisevaa on varojen kuuluminen elinkeinotoimintaan, ei niiden kirjapidollinen käsittely. Nettovarallisuutta ei siis voida kasvattaa siirtämällä yksityisvarallisuutta liikkeen kirjanpitoon. Nettovarallisuuteen luetaan mukaan 30 prosenttia yrityksen maksamista palkoista tilikauden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana. Laskennallisesti palkkojen maksaminen kasvattaa nettovarallisuutta. Jos elinkeinotoiminnan velat ovat suuremmat kuin varat, eikä nettovarallisuutta jää, verotetaan yritystoiminnan tulo kokonaan ansiotulona. (Verohallinto 2020b; Verotieto Oy 2019, 89-90.) Taulukossa 1. havainnollistetaan toiminimen verotus ja jako pääoma- ja ansiotuloksi.

Taulukko 1. Esimerkki toiminimen verotuksesta

Elinkeinotoiminnan tulos	40 000	
Yrittäjävähennys 5 %	2 000	
Yritystulo	38 000	(40 000 - 2 000)
Nettovarallisuus	25 000	
+ 30 % palkoista	3 600	
Pääomatulon laskentaperuste	28 600	
Pääomatulot 20 %:n mukaan	5 720	(20 % x 28 600)
Ansiotulot	32 280	(38 000 - 5 720)

Tässä esimerkissä yrittäjän elinkeinotoiminnan tulos on 40 000 euroa. Yrittäjävähennyksen jälkeen yritystuloksi jää 38 000 euroa. Yrittäjän nettovarallisuus on 25 000 euroa. Siihen lisätään 30 prosenttia yrittäjän maksamista palkoista, joten pääomatulon laskentaperuste on 28 600 euroa. Pääomatulona verotetaan 20 prosenttia tästä summasta eli 5 720 euroa. Jäljelle jäävä 32 280 euroa verotetaan ansiotulona. (Verotieto Oy 2019, 89.)

Yrittäjä voi valita pääomatulona verotettavan osuuden määrän. Pääomatulo-osuudeksi yrittäjä voi halutessaan vaatia 10 tai nolla prosentin tuottoa elinkeinotoiminnan nettovarallisuudesta. Muu osa verotetaan ansiotulona. Ansiotulo-osuus saadaan vähentämällä yritystulosta pääomatulo. (Verotieto Oy 2019, 89.) Tuloverolain 61 §:n 1 momentin mukaan ansiotuloa ovat muut tulot, mitkä eivät ole pääomatuloa. Työsuhteen perusteella saatu

palkka ja eläke ovat ansiotuloja tuloverolain 61 §:n 2 momentin mukaan. Holopaisen (2019, 168) mukaan yrittäjäpuolisoiden harjoittaessa elinkeinotoimintaa yhdessä, pääomatulo jaetaan puolisoitten kesken suhteessa heidän omistusosuuksiinsa. Ansiotuloosuus jaetaan puolisoitten kesken elinkeinotoiminnassa tehdyn työn suhteessa (Holopainen 2019, 168). Jos verotettavaa pääomatuloa on enintään 30 000 euroa vuodessa, on pääomatulojen tuloveroprosentti 30. Jos verotettavia pääomatuloja on enemmän kuin 30 000 euroa, rajan ylittävien pääomatulojen osalta pääomatulojen veroprosentti on 34. Ansiotuloja verotetaan progressiivisesti. (Verotieto Oy 2019, 89.)

Ennakkovero tarkoittaa elinkeinotoiminnan tuloksesta ennakkoon maksettua tuloveroa. Tuloista, joista ei tehdä ennakonpidätystä, maksetaan ennakkovero. Toiminimiyrittäjä maksaa ennakkovero elinkeinotoiminnan harjoittamisesta syntyneestä tuloksesta. Toiminimiyrittäjä voi antaa Verohallinnolle arvion ensimmäisen tilikautensa liikevaihdosta ja verotettavasta tulosta perustamisilmoituksella. Liikevaihdon arvioimisessa kannattaa olla mahdollisimman realistinen, jotta yrittäjän ennakkoverojen määrä ei muodostu liian pieneksi tai liian suureksi. Yrittäjän ensimmäisen ja toisen tilikauden ennakkovero määräytyy yrittäjän antaman ensimmäisen tilikauden liikevaihdon ja verotettavan tulon arvion perusteella. (Holopainen 2019, 86.)

Toiminimiyrittäjän vahvistettu tappio vähennetään elinkeinotoiminnan tuloksesta verohallinnon toimesta seuraavien kymmenen verovuoden aikana. Yrittäjä voi myös vaatia tappion vähentämistä saman vuoden pääomatuloista osittain tai kokonaan. Jos yrittäjä harjoittaa elinkeinotoimintaa yhdessä puolisonsa kanssa, verovuoden tappio voidaan vähentää pääomatuloista jakamalla tappio puolisoitten kesken suhteessa heidän työpanokseensa. (Verohallinto 2020c.)

Jos toiminimiyrittäjä on hankkinut auton elinkeinotoimintaansa varten, ja yli puolet verovuoden ajokilometreistä ovat elinkeinotoiminnan ajoja, luetaan auto kuuluvaksi yrityksen varoihin. Yrittäjä saa vähentää elinkeinotoiminnan autokulut verotuksessa ilmoittamalla nämä Verohallinnolle. Autokuluja ovat polttoaineet, vakuutukset ja huollot. Yksityisajojen kuluja ei voi vähentää yrityksen verotuksessa. Jos verovuoden ajokilometreistä enintään puolet ovat elinkeinotoiminnan ajoja, auto kuuluu yksityisvaroihin. Tässä tapauksessa yrittäjä voi saada lisävähennyksen auton käytöstä. Saadakseen lisävähennyksen yrittäjän on pidettävä ajopäiväkirjaa. Toiminimiyrittäjä saa vähentää myös muita kuluja verotuksessa kuten työmatkakulut, työtilan vuokran, edustusmenot sekä poistot ja pienhankinnat. Toiminimiyrittäjä saa antaa työntekijöilleen verovapaita henkilökuntaetuja, mutta yrittäjälle itselleen järjestetyn henkilökuntaedun kustannukset eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia. (Verohallinto 2020d; 2020e; 2020f; 2020g.)

3 Osakeyhtiö

Suomen suosituin yhtiömuoto yhtiöiden lukumäärässä ja liiketoiminnan laajuudessa mitattuna on osakeyhtiö. Osakeyhtiöiden koko, omistusrakenne sekä niiden harjoittama liiketoiminta vaihtelevat. Suurimmat yritykset ovat osakeyhtiöitä. (Villa 2018, 56.) Osakeyhtiölaki (21.7.2006/624) säätelee osakeyhtiön toimintaa. Holopaisen (2019, 29) mukaan yksi tai useampi luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi perustaa osakeyhtiön. Osakeyhtiölaki ei aseta asuinpaikka- tai kotipaikkavaatimuksia osakkeenomistajille ja perustamissopimuksen allekirjoittajana oleville. Osakeyhtiön ainoana perustajaosakkaana voi siis toimia myös henkilö, joka on ETA-alueen ulkopuolelta. (Holopainen 2019, 29.)

Osakeyhtiölain 1 luvun 2 §:n mukaan osakeyhtiö on osakkeenomistajistaan erillinen oikeushenkilö ja osakkeenomistajat eivät vastaa yhtiön velvoitteista henkilökohtaisesti. Osakkeenomistajan velvollisuudesta suorittaa erityisiä maksuja yhtiölle voidaan kuitenkin määrätä yhtiöjärjestyksessä. Osakeyhtiö syntyy rekisteröimisellä. (Osakeyhtiölaki luku 1 § 2.) Osakeyhtiölain 1 luvun 5 §:n mukaan osakeyhtiön toiminnan tarkoituksena on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, jos yhtiöjärjestyksessä ei toisin määrätä.

3.1 Perustaminen ja yhtiöjärjestys

Osakeyhtiön perustaminen alkaa perustamissopimuksen laatimisella. Perustamissopimus on laadittava kirjallisesti, jonka kaikki osakkeenomistajat allekirjoittavat. Osakkeenomistaja merkitsee perustamissopimuksesta ilmenevän määrän osakkeita perustamissopimuksen allekirjoituksella. Kun kaikki osakkeet on merkitty ei merkintää voida sen jälkeen peruttaa, paitsi jos toisin sovitaan. Osakkeenomistajien allekirjoitettua perustamissopimuksen alkaa johdon jäsenten ja tilintarkastajien toimikausi. (Osakeyhtiölaki luku 2 § 1.) Villan (2018, 234) mukaan kaikkien osakkeenomistajien tulee olla yksimielisiä osakeyhtiön perustamisesta ja sen ehdoista, jotta heiltä voidaan vaatia allekirjoitusta.

Osakeyhtiölaki määrittelee perustamissopimuksen sisällön. Perustamissopimuksessa täytyy aina mainita sopimuksen päivämäärä, kaikki osakkeenomistajat ja kunkin merkitsemät osakkeet, osakkeesta yhtiölle maksettava määrä eli merkintähinta, osakkeen maksuaika sekä yhtiön hallituksen jäsenet. Näiden lisäksi perustamissopimuksessa on tarvittaessa mainittava yhtiön toimitusjohtaja, hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastajat. Hallituksen ja hallintoneuvoston puheenjohtaja voidaan nimetä perustamissopimuksessa. (Osakeyhtiölaki luku 2 § 2.)

Yhtiöjärjestys on otettava tai liitettävä perustamissopimukseen. Perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä on määrättävä tilikaudesta. Yhtiöjärjestyksessä täytyy ainakin mainita osakeyhtiön toiminimi, kotipaikkana oleva Suomen kunta sekä toimiala. (Osakeyhtiölaki luku 2 § 2.) Holopaisen (2019, 45) mukaan sana ”osakeyhtiö” tai lyhenne ”oy” täytyy olla osakeyhtiön toiminimessä. Holopainen (2019, 45) myös toteaa, että kaikki ne alat, joilla yritys toimii tai suunnittelee toimivansa tulevaisuudessa, tulisi ilmaista toimialassa. Osakeyhtiölain 5 luvun 30 §:n mukaan yhtiökokous päättää yhtiöjärjestyksen muuttamisesta.

Kaikki osakkeenomistajat on yksilöitävä perustamissopimuksessa. Sopimuksessa täytyy mainita, kuinka monta osaketta kukin osakkeenomistaja merkitsee, mikä on merkintämaksun maksuaika ja kuinka paljon osakkeesta maksetaan yhtiölle. (Villa 2018, 237.) Holopaisen mukaan (2019, 44) jokaisen perustamissopimuksessa osakkeita merkitsevän on merkittävä vähintään yksi osake. Osakkeiden lukumäärä voi olla yksi tai useampia. Kaikki osakkeet tuottavat yhtäläiset oikeudet yhtiössä, jos yhtiöjärjestyksessä ei toisin määrätä. Allekirjoittamalla perustamissopimuksen tapahtuu osakkeiden merkintä. Osakeyhtiön kaikki osakkeet voi merkitä sama henkilö. Jos osakkeista ei makseta mitään, ei silloin tarvita myöskään maksuaikaa. Tässä tapauksessa perustamissopimukseen merkitään maksettavaksi määräksi nolla tai todetaan, että yhtiölle ei makseta osakkeesta. (Holopainen 2019, 44.) Patentti- ja rekisterihallituksen (Patentti- ja rekisterihallitus 2019b) mukaan yksityisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääomavaatimus 2 500 euroa poistui 1.7.2019 voimaantulleella osakeyhtiölain 1 luvun 3 §:n muutoksella.

Osakeyhtiölain 2 luvun 4 §:n mukaan osakkeen merkintähinta merkitään osakepääomaan, jos perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä sitä ei ole määrätty merkittäväksi osittain sijoitetun vapaan pääoman rahastoon tai, jos kirjanpitolaissa ei toisin säädetä. Jos yhtiöjärjestyksessä ei määrätä osakkeen nimellisarvoa ja osakkeista maksetaan, voidaan maksettava määrä eli merkintähinta merkitä kokonaan sijoitetun vapaan pääoman rahastoon. Osakepääomaan täytyy aina merkitä jokaisen osakkeen osalta vähintään nimellisarvoa vastaava määrä, jos osakkeella on nimellisarvo. (Patentti- ja rekisterihallitus 2019b.)

3.2 Osakkeen maksaminen ja yhtiön rekisteröiminen

Osakeyhtiölain 2 luvun 5 §:n mukaan rahassa maksettava merkintähinta on suoritettava yhtiön Suomessa olevalle talletuspankin tai talletusten vastaanottamiseen oikeutetun ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttorin tilille tai ulkomailla olevalle vastaavalle tilille. Yhtiön täytyy hankkia yritystili jo ennen osakeyhtiön perustamista. Yhtiön täytyy pystyä todentamaan, että sillä on tili ja sieltä löytyy osakepääoma, jos yhtiötä perustettaessa maksetaan

osakepääomaa. Yhtiö tarvitsee pankkitilin myös rahaliikenteen hoitoa varten. (Futuredu Oy 2020d.)

Osakeyhtiössä apporti tarkoittaa, että osakkeet merkitään muuna omaisuutena kuin rahaa vastaan eli aporttiomaisuutena, jos osakkeilla on merkintähinta. Vain omaisuus, jolla on yhtiölle taloudellista arvoa voi olla apporti. Apporti voi olla esimerkiksi liiketoiminnassa tarvittavat osakkeet, kiinteistö, liiketoiminnan käyttöön tuleva auto tai koneet ja laitteet. Apporttina ei voi olla työsuoritusta koskeva sitoumus. Luovutushetkellä aporttiomaisuudella on oltava vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle. Perustamissopimuksessa on oltava aporttia koskeva määräys, jos aporttiomaisuutta käytetään merkintähinnan maksuun. Perustamissopimuksessa on myös oltava selvitys aporttiomaisuudesta, jossa yksilöidään aporttiomaisuus ja sillä suoritettava maksu, sekä on mainittava omaisuuden arvostamiseen vaikuttavat seikat ja arvostamisessa noudatetut menetelmät. Tilintarkastajan lausunto täytyy myös liittää kaupparekisteri-ilmoitukseen. Lausunnossa täytyy olla selvitys aporttiomaisuudesta, ja siitä, oliko omaisuudella yhtiölle vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo. (Holopainen 2019, 42-43.)

Osakeyhtiön osakkaat voivat solmia osakassopimuksen, jossa säännellään osakkeenomistajien oikeuksia ja velvollisuuksia sekä keskinäisiä suhteita yhtiössä. Laissa ei määrätä osakassopimuksen tekemisestä, mutta sen tekeminen on suositeltavaa, jos osakkeenomistajia on yrityksessä enemmän kuin yksi. Tasaomisteisissa yhtiöissä (50/50) sopimuksen tekeminen on erittäin suositeltavaa. Osakeyhtiötä perustettaessa kannattaa samalla tehdä osakassopimus kirjallisena. Osapuolina osakassopimuksessa voivat olla vain osa yhtiön osakkaista tai kaikki osakkaat. Myös yhtiön ja osakkaiden keskinäisistä suhteista voidaan sopia sopimuksessa. Tässä tapauksessa myös yhtiö on osakassopimuksen osapuolena. Osakassopimusta sovelletaan osakkeenomistajien välisissä suhteissa ennen osakeyhtiölakia ja yhtiöjärjestystä. (Holopainen 2019, 43.)

Yhtiön toiminnan ollessa jo käynnissä sopimuksen muuttaminen on hankalaa, koska se vaatii kaikkien osapuolten yhteisen päätöksen. Sopimus kannattaa siis laatia harkiten ja huolellisesti. Osakassopimus sitoo vain sopimuksen allekirjoittaneita osapuolia toisin kuin yhtiöjärjestys. Uusien osakkaiden tullessa yhtiöön tehdään uusi osakassopimus tai liite vanhaan sopimukseen, koska uudet osakkaat eivät tule osakassopimuksen osapuoliksi automaattisesti. Osakassopimuksella voidaan sopia yhtiön omistusta, päätöksentekoa, rahoitusta ja työnjakoa koskevista asioista sekä osakkaiden taloudellisista eduista. Yhtiöjärjestykseen verrattuna osakassopimus on joustavampi, koska sitä ei rekisteröidä eikä se ole julkinen asiakirja niin kuin yhtiöjärjestys. (Holopainen 2019, 43-44.)

Osakeyhtiö syntyy eli osakeyhtiöstä tulee itsenäinen juridinen henkilö, kun se on rekisteröity kaupparekisteriin. Ilmoitus kaupparekisteriin on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta tai yhtiön perustaminen raukeaa. Perustamisilmoitusta tehtäessä osakkeiden on oltava täysin maksettuja, jos osakkeilla on merkintähinta ja merkintähinta maksetaan rahalla. Osakeyhtiön hallituksen varsinaiset jäsenet ovat vastuussa perustamisilmoituksen tekemisestä. (Holopainen 2019, 71-72.)

Osakeyhtiön perustamisilmoituksen voi tehdä YTJ-palvelussa verkossa, jos osakkeilla ei ole merkintähintaa ja osakepääoma on nolla euroa ja yhtiölle riittää vakimuotoinen yhtiöjärjestys. Osakkeenmerkitsijöiden tulee olla täysi-ikäisiä luonnollisia henkilöitä ja heillä, sekä hallituksen jäsenillä että mahdollisella toimitusjohtajalla, on suomalainen henkilötunnus ja verkkopankkitunnukset. Myös mahdollisilla tilintarkastajilla, prokuristeilla ja edustamiseen oikeutetuilla henkilöillä tulee olla suomalainen henkilötunnus. Palvelu muodostaa perustamissopimuksen ja yhtiöjärjestyksen automaattisesti. Sähköisen perustamisilmoituksen hinta on 275 euroa. (Patentti- ja rekisterihallitus 2020a.)

Jos edellä mainitut ehdot eivät täyty, ilmoittaminen täytyy tehdä paperisella Y1-lomakkeella, liitelomake 1:llä ja henkilötietolomakkeella. Lomakkeet löytyvät Patentti- ja rekisterihallituksen verkkosivuilta. Alkuperäinen perustamissopimus sekä jäljennös yhtiöjärjestyksestä tulee myös laittaa liitteeksi. Paperisen perustamisilmoituksen käsittelymaksu on 380 euroa. Käsittelymaksu täytyy maksaa etukäteen ja tosite maksun suorituksesta tulee laittaa liitteeksi ilmoitukseen. Ohjeet käsittelymaksun suorittamiseen löytyvät PRH:n sivuilta. (Patentti- ja rekisterihallitus 2020b.) YTJ:n (Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä 2020b) mukaan osakeyhtiö saa Y-tunnuksen, kun yrityksen perustamisilmoitus on kirjattu yritys- ja yhteisötietojärjestelmään. Perustamisilmoituksessa ilmoitetaan yhtiön toiminimi, toimiala, kotipaikka, osoite ja tilikausi. Hallituksen jäsenten, varajäsenten ja mahdollisen puheenjohtajan sekä mahdollisen toimitusjohtajan, tilintarkastajien, prokuristien ja edustamiseen oikeutettujen henkilöiden henkilötiedot tulee ilmoittaa myös. (Holopainen 2019, 72.) YTJ:n Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä 2020b.) mukaan samalla perustamisilmoituksella yrityksen voi myös ilmoittaa arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, ennakkoperintärekisteriin ja työnantajarekisteriin.

Perustamisilmoituksen tekemisen jälkeen osakeyhtiön täytyy tehdä kaupparekisteri-ilmoitus tosiasiallisista edunsaajistaan. Yleensä edunsaajat ovat yhtiön omistajat. Lain rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä (28.6.2017/444) 1 luvun 5 §:n 1 momentin mukaan edunsaajalla tarkoitetaan henkilöä, joka omistaa enemmän kuin 25 prosenttia yhtiön osakkeista, tai muuten käyttää määräysvaltaansa yhtiössä. Edunsaajatietojen rekisteröiminen perustuu rahanpesulakiin. Rahanpesulain 1 luvun 1 §:n mukaan lain tavoitteena

on rahanpesun ja terrorismin harjoittamisen estäminen, tällaisen toiminnan selvittämisen ja paljastamisen edistäminen sekä rikoksen tuottaman hyödyn jäljittämisen ja takaisin-saannin tehostaminen. Lain pohjana olevat EU:n rahanpesudirektiivit edellyttävät yritystä tai yhteisöä tunnistamaan tosiasialliset edunsaajansa, ilmoittamaan heidän tietonsa rekisteröitäväksi sekä pitämään tiedot ajan tasalla. Edunsaajailmoitus täytyy tehdä 1.7.2020 mennessä ja aina edunsaajatietojen muuttuessa tai perustettaessa uusi osakeyhtiö. Jos yrityksellä ei ole rahanpesulain mukaisia edunsaajia tai yritys ei ole heistä tietoinen, täytyy ilmoitus tästä huolimatta tehdä. Edunsaajailmoitus ja tietojen muutokset tehdään sähköisesti YTJ-palvelussa. Ilmoittamisen tekemiseen tarvitaan suomalainen henkilötunnus sekä verkkopankkitunnukset. Ilmoittamisen tekeminen on maksutonta. (Patentti- ja rekisterihallitus 2020c.)

3.3 Osakkeet

Osakeyhtiössä kaikki osakkeet tuottavat yhtäläiset oikeudet, jos yhtiöjärjestyksessä ei toisin määrätä. Osakkeet voivat olla erilaisia toisistaan koskien oikeuksiaan ja velvollisuuksiin. Jos osakkeet poikkeavat toisistaan, tämän täytyy käydä ilmi yhtiöjärjestyksestä. Osakkeet voivat poiketa toisistaan osakkeen tuottaman äänimäärän tai yhtiön varoja jaettaessa tuottaman oikeuden suhteen. Osake tuottaa yhden äänen kaikissa asioissa, joita käsitellään yhtiökokouksessa. Osakkeilla voi kuitenkin olla erisuuruinen äänimäärä tai osakkeen tuottama äänioikeus voi olla rajattu tai osake ei tuota lainkaan äänioikeutta, jos yhtiöjärjestyksessä on näin määrätty. Osakkeen saaja täytyy olla merkitty osakasluetteloon, jotta hän saa oikeuden käyttää osakkeenomistajalle kuuluvia oikeuksia yhtiössä. Yhtiölle itselleen kuuluva osake ei tuota oikeuksia yhtiössä. (Osakeyhtiölaki luku 3 § 1-3.)

Osakkeen omistaja omistaa osakkeen, ja sen tuottamat oikeudet ja velvollisuudet yhtiössä. Yhtiö omistaa oman omaisuutensa täysin itsenäisesti, eikä osakkeen omistaminen oikeuta omistusoikeutta yhtiön omaisuuteen. Yhtiön ja osakkeenomistajan välille ei siis muodostu velkasuhdetta osakkeen myötä. (Villa 2018, 247.)

Hallituksen täytyy pitää osakkeista ja niiden omistajista osakasluettelo, jos yhtiön osakkeita ei ole liitetty arvo-osuusjärjestelmään. Luetteloon merkitään osakkeet, osakkeenomistajan nimi ja osoite sekä osakkeiden antamispäivä. Mahdolliset erot osakkeiden tuottamissa velvollisuuksissa ja oikeuksissa on myös merkittävä osakasluetteloon. Osakasluettelo tulee laatia heti yhtiön perustamisen jälkeen. (Osakeyhtiölaki luku 3 § 15.) Osakeyhtiölain 3 luvun 17 §:n 1 momentin mukaan luettelo on säilytettävä yhtiön pääkonttorissa jokaisen nähtävänä.

3.4 Hallinto

Hallitus on osakeyhtiön ainoa pakollinen toimielin. Hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja yhtiön toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitukselle kuuluvat ne tehtävät, joita ei ole osoitettu yhtiökokoukselle tai mahdolliselle hallintoneuvostolle.

Hallitus vastaa siitä, että yhtiön varainhoidon valvonta ja kirjanpito on järjestetty asianmukaisesti. Hallituksen yleistoimivallan piiriin kuuluu myös toimitusjohtajan vastuulle kuuluva yhtiön juokseva hallinto, jos yhtiössä ei ole toimitusjohtajaa. Yhtiökokousten päätösten toimeenpaneminen on myös hallituksen tehtävänä. Päätöksiä tehtäessä hallituksen päätökseksi tulee enemmistön mielipide, jos yhtiöjärjestyksessä ei edellytetä määräenemmistöä. Äänten mennessä tasan puheenjohtajan ääni ratkaisee. (Villa 2018, 292-294; 299.)

Hallituksessa tulee olla yhdestä viiteen varsinaista jäsentä, jos yhtiöjärjestyksessä ei toisin määrätä. Hallituksessa on oltava vähintään yksi varajäsen, jos hallitukseen kuuluu alle kolme jäsentä. Hallitukselle on valittava puheenjohtaja, jos hallituksessa on useita jäseniä. Hallitus valitsee puheenjohtajan, jos yhtiöjärjestyksessä ei toisin määrätä tai, jos hallitusta valittaessa ei ole päätetty toisin. Hallituksen jäsenet valitsee yhtiökokous, jos valintaa ei ole määrätty yhtiöjärjestyksessä hallintoneuvoston tehtäväksi. Jäsenenä hallituksessa ei voi olla alaikäinen tai oikeushenkilö, tai sellainen henkilö, jolle on määrätty edunvalvoja, jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu tai joka on konkurssissa. Yksityisessä osakeyhtiössä hallituksen jäsenen toimikausi jatkuu toistaiseksi. Yhtiöjärjestyksessä toimikaudesta voidaan kuitenkin määrätä toisin. Hallituksen jäsen saa erota tehtävästään, ja myös jäsenen erottaminen on mahdollista, ennen toimikauden päättymistä. (Osakeyhtiölaki luku 6 § 8-13.) Holopaisen (2019, 30) mukaan hallituksen jäsenet ja varajäsenet täytyy ilmoittaa kaupparekisteriin.

Holopaisen (2019, 30) mukaan osakeyhtiöön voidaan valita toimitusjohtaja, jonka hallitus valitsee. Villan (2018, 201) mukaan hallituksen ja toimitusjohtajan tehtävistä liiketoiminnan johtamisessa säännellään osakeyhtiölaissa vain koskien yhtiön edustamista, kirjanpitoa ja varainhoitoa. Toimitusjohtaja vastaa yhtiön päivittäisen toiminnan johtamisesta hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti yleistoimivaltansa puitteissa. Toimitusjohtaja vastaa myös siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen, ja että varainhoito on järjestetty luotettavalla tavalla. Toimitusjohtaja voi erota tehtävästään ja hallituksella on myös oikeus erottaa hänet. (Osakeyhtiölaki luku 6 § 17; § 20) Holopaisen (2019, 30) mukaan toimitusjohtajalla ja mahdollisella sijaisella on aina oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella, jos Patentti- ja rekisterihallitus ei myönnä lupaa poiketa tästä. Holopainen (2019, 30) myös toteaa, että toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa täytyy ilmoittaa kaupparekisteriin.

Yhtiökokous on osakeyhtiön ylin päättävä elin. Yhtiökokouksessa osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiön asioissa, osakeyhtiölain mukaan yhtiökokoukselle kuuluvista asioista. Osakkeenomistajat voivat yhtiökokousta pitämättä yksimielisinä päättää asiasta, mikä kuuluu yhtiökokoukselle. Yhtiökokous voi päättää hallituksen ja toimitusjohtajan yleistoimivaltaan kuuluvasta asiasta, jos yhtiöjärjestyksessä on niin määrätty. Oikeus osallistua yhtiökokoukseen koskee jokaista osakkeenomistajaa. Yhtiökokouksessa jokainen saa äänestää edustamiensa osakkeiden koko äänimäärällä, jos yhtiöjärjestyksessä ei toisin määrätä. Hallituksen vastuulla on kutsua yhtiökokous koolle. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin määrätä tämä hallintoneuvoston tehtäväksi. Osakeyhtiölaissa määrätään tarkemmin kokouskutsun sisällöstä, kokouskutsun toimittamisajasta ja -tavasta sekä kokousasiakirjoista. Yhtiökokouksessa saadaan päättää vain kokouskutsussa mainitusta asiasta, tai asiasta, joka on yhtiöjärjestyksen mukaan käsiteltävä kokouksessa. (Osakeyhtiölaki luku 5 § 1-2; § 6; § 11-12; § 17; 18-21.)

Varsinaisessa yhtiökokouksessa täytyy päättää tilinpäätöksen vahvistamisesta, taseen osoittaman voiton käyttämisestä sekä vastuuvapaudesta hallituksen jäsenille, toimitusjohtajalle ja hallintoneuvoston jäsenille. Varsinaisessa yhtiökokouksessa on myös päätettävä hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten valinnasta ja palkitsemisesta sekä tilintarkastajan valinnasta, jos yhtiöjärjestyksessä ei näistä toisin määrätä. Myös muista yhtiöjärjestyksen mukaan varsinaisessa yhtiökokouksessa käsiteltävistä asioista on päätettävä. Varsinainen yhtiökokous täytyy pitää kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päätyttyä. Ylimääräinen yhtiökokous täytyy pitää, jos hallitus katsoo sen olevan aiheellinen tai, jos yhtiöjärjestyksessä niin määrätään. Jos osakkeenomistaja tai tilintarkastaja vaatii ylimääräisen yhtiökokouksen pitämistä, tai hallintoneuvosto katsoo sen olevan aiheellinen ja sillä on yhtiöjärjestyksen mukaan oikeus päättää kokouksen pitämisestä, on kokous pidettävä. (Osakeyhtiölaki luku 5 § 3.)

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että osakeyhtiöllä on hallintoneuvosto. Lain mukaan hallintoneuvosto ei ole pakollinen elin osakeyhtiössä. Hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan vastuulla olevaa yhtiön hallintoa. Hallintoneuvosto voi valita hallituksen ja päättää hallituksen jäsenten palkitsemisesta, jos yhtiöjärjestyksessä on niin määrätty. Hallintoneuvosto ei ole oikeutettu edustamaan yhtiötä. Hallitus, hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja ovat velvollisia antamaan hallintoneuvostolle ja sen jäsenelle tarpeelliset tiedot hallintoneuvoston tehtävien hoitamiseksi. (Osakeyhtiölaki luku 6 § 21-22.)

Villan (2018, 303) mukaan hallintoneuvoston jäsenten ja mahdollisten varajäsenten lukumäärä sekä jäsenten toimikausi täytyy mainita yhtiöjärjestyksessä. Jäseniä täytyy olla vähintään kolme ja hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja eivät saa olla hallintoneuvoston jäseniä. Hallintoneuvostossa täytyy olla myös puheenjohtaja, jonka hallintoneuvosto valitsee, jos yhtiöjärjestyksessä ei toisin määrätä, tai hallintoneuvostoa valittaessa ei toisin ole päätetty. (Osakeyhtiölaki luku 6 § 23.) Holopaisen (2019, 30) mukaa hallintoneuvoston jäsenet ja varajäsenet täytyy ilmoittaa kaupparekisteriin.

3.5 Osakeyhtiön edustaminen

Yhtiön edustamisella Villan (2018, 303) mukaan tarkoitetaan yhtiön edustajan kykyä toimia yhtiön puolesta. Tässä on otettava huomioon, että edustaminen on eri asia kuin päätöksenteko yhtiön asioissa. Oikeus edustaa yhtiötä ei tuo oikeutta edustajalle tehdä päätöksiä yhtiön puolesta. Osakeyhtiölain nojalla hallitus edustaa osakeyhtiötä. Edustamisoikeus hallituksella koskee niitä asioita, joiden osalta päätöksentekovalta kuuluu hallitukselle. (Villa 2018, 304.) Osakeyhtiölain 6 luvun 25 §:n mukaan toimitusjohtajalla on oikeus edustaa yhtiötä niissä asioissa, jotka osakeyhtiölain nojalla kuuluvat hänen tehtäviinsä. Holopaisen (2019, 33) mukaan toimitusjohtaja saa ryhtyä epätavallisiin ja laajakantoisiin toimiin, toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen, vain jos hallitus on valtuuttanut hänet. Holopainen (2019, 33) myös toteaa, että toimitusjohtaja saa ryhtyä tämänlaisiin toimiin myös, jos hallituksen päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta olennaista haittaa yhtiön toiminnalle.

Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että toimitusjohtajalla tai hallituksen jäsenellä on oikeus edustaa yhtiötä. Siinä voidaan myös määrätä, että hallitus voi antaa oikeuden toimitusjohtajalle, jäsenelleen tai muulle nimetylle henkilölle. Hallituksella on oikeus peruuttaa antamansa oikeus yhtiön edustamiseen, milloin tahansa. (Osakeyhtiölaki luku 6 § 26) Patentti- ja rekisterihallituksen (Patentti- ja rekisterihallitus 2019c) ohjeistuksen mukaan kaupparekisterissä täytyy pitää ajan tasalla tiedot osakeyhtiön edustamisoikeuksista.

Osakeyhtiöllä voi olla myös prokuristeja. Hallitus antaa prokuran osakeyhtiössä. Sen voi antaa, vaikka yhtiöjärjestyksessä ei määrättäisi prokuran antamisesta. Laajuudeltaan prokura on edustamisoikeutta suppeampi. (Patentti- ja rekisterihallitus 2019c.) Holopaisen mukaan (2019, 33) osakeyhtiössä prokura voidaan antaa nimetylle henkilölle niin, että hänellä on oikeus edustaa yritystä yksin. Prokura voidaan antaa myös niin, että prokuristilla on oikeus edustaa yhtiötä ainoastaan yhdessä edustamiseen oikeutetun henkilön kanssa. Prokuristi voidaan ilmoittaa perustamisilmoituksella tai muutosilmoituksella merkittäväksi kaupparekisteriin. (Holopainen 2019, 33.)

3.6 Oma pääoma ja negatiivinen oma pääoma

Osakeyhtiön oma pääoma jakautuu osakeyhtiölain 8 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan sidottuun omaan pääomaan ja vapaaseen omaan pääomaan. Sidottua omaa pääomaa ovat osakepääoma sekä kirjanpitolain mukainen arvonorotusrahoasto, uudelleenarvostusrahoasto ja käyvän arvon rahoasto. Vapaata omaa pääomaa ovat tilikauden ja edellisten tilikausien voitto sekä muut rahoastot. (Osakeyhtiölaki luku 8 § 1.)

Osakeyhtiölain 20 luvun 23 §:n 1 momentin mukaan osakeyhtiön hallituksen havaitessa yhtiön oman pääoman olevan negatiivinen tulee hallituksen tehdä rekisteri-ilmoitus osakepääoman menettämisestä välittömästi. Ilmoitus tehdään verkossa PRH:n ja Verohallinnon yhteisessä YTJ-palvelussa. Ilmoituksen tekeminen maksaa 40 euroa. Toimitusjohtaja tai hallituksen jäsen allekirjoittaa ilmoituksen. Toimitusjohtaja tai hallituksen varsinainen jäsen voi valtuuttaa ulkopuolisen henkilön tekemään ilmoituksen. Prokura ei kuitenkaan riitä kaupparekisteri-ilmoituksen allekirjoittamiseen. Ilmoitukseen tulee liittää kopio tai ote hallituksen kokouksen pöytäkirjasta. (Patentti- ja rekisterihallitus 2019d.)

Yhtiön oman pääoman ollessa yli puolet osakepääomasta voidaan osakepääoman menettämistä koskeva rekisterimerkintä poistaa. Merkintä poistetaan yhtiön tekemän rekisteri-ilmoituksen perusteella. Ilmoitukseen liitetään tase sekä selvitys oman pääoman lisäyksestä. Pääoman lisäyksiä huomioidaan pääomalaina, kertynyt poistoero sekä yhtiön tekemät vapaaehtoiset varaukset. Yhtiön omaisuuden todennäköisen luovutushinnan ollessa muuten kuin tilapäisesti olennaisesti suurempi kuin sen kirjanpitoarvo, saadaan oman pääoman lisäyksenä ottaa huomioon myös todennäköisen luovutushinnan ja kirjanpitoarvon erotus. Taseen ja muun selvityksen tulee olla tilintarkastettuja, jos yhtiö on lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan velvollinen valitsemaan tilintarkastajan. (Osakeyhtiölaki luku 20 § 1-2.) Tilintarkastajan valitsemisvelvollisuudesta kerrotaan seuraavassa alaluvussa. Rekisterimerkinnän poisto koskien osakepääoman menettämistä tehdään myös verkossa YTJ-palvelussa ja rekisterimerkinnän poisto maksaa 40 euroa (Patentti- ja rekisterihallitus 2019d).

3.7 Tilintarkastus ja tilinpäätös

Tilintarkastuksen tarkoituksena on Villan (2018, 308) mukaan tuottaa varmistettua tietoa yhtiön taloudellisesta asemasta sekä tilikauden tuloksesta tilikauden päättymishetken mukaan. Osakeyhtiön tilintarkastuksesta säädetään osakeyhtiölaissa ja tilintarkastuslaissa (18.9.2015/1141). Tilintarkastuslain 2 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan tilintarkastaja voidaan jättää valitsematta yhtiössä, jossa päättyneellä sekä sitä edeltäneellä tilikaudella on täytynyt enintään yksi seuraavista edellytyksistä: 1) taseen loppusumma ylittää 100 000

euroa, 2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa tai 3) palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä. Toimintaansa aloittavan yhtiön ei myöskään tarvitse valita tilintarkastajaa, jos yhtiöllä ei vielä ole päättynyttä ja sitä edeltävää tilikautta (Tilintarkastuslaki luku 2 §). Holopainen (2019, 31) toteaa, että jos tilintarkastusvelvollisuuden määrittävät raja-arvot täyttyvät, voi tilintarkastajan valitsemisvelvollisuus koskea myös jo toimintaansa aloittavaa osakeyhtiötä.

Osakeyhtiölain 7 luvun 2 §:n mukaan yhtiökokous valitsee tilintarkastajan osakeyhtiössä. Holopaisen (2019, 31) mukaan tilintarkastajan on oltava HT- tai KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisöksi hyväksytty yhteisö. Tilintarkastuslain 2 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan yhtiön on valittava ainakin yksi varatilintarkastaja, jos yhtiölle on valittu vain yksi tilintarkastaja, eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö. Yksityisessä osakeyhtiössä tilintarkastajan toimikausi jatkuu toistaiseksi. Yhtiöjärjestyksessä toimikauden pituudesta voidaan kuitenkin määrätä toisin. (Osakeyhtiölaki luku 7 § 4.)

Villan (2018, 312) mukaan osakeyhtiö on aina kirjanpitovelvollinen ja sen myötä velvollinen laatimaan tilinpäätöksen kirjanpitonsa perusteella. Osakeyhtiön kirjanpitovelvollisuudesta määrätään myös kirjanpitolain (30.12.1997/1336) 1 luvun 1 §:n 1 momentissa. Villan (2018, 312) mukaan tilinpäätöksen tarkoituksena on kuvata yhtiön kyseisen tilikauden toiminnan tulosta sekä antaa kuva yhtiön taloudellisesta asemasta tilikauden lopussa. Osakeyhtiölain 8 luvun 4 §:n mukaan yhtiön perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä määrätään yhtiön tilikaudesta. Yleensä tilinpäätös laaditaan 12 kuukauden pituiselta tilikaudelta. Tilikausi voi olla muikin kuin kalenterivuosi. Aloitettaessa tai lopetettaessa toimintaa tilikausi voi olla lyhyempi tai pidempi kuin 12 kuukautta, enintään kuitenkin 18 kuukautta. Tilinpäätös täytyy tehdä neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Osakeyhtiöiden tilinpäätökset ovat aina julkisia. Tilinpäätös julkistetaan kaupparekisterissä rekisteröinnillä. (Holopainen 2019, 174-175.) Tilintarkastuslain 2 luvun 4 §:n mukaan tilinpäätös täytyy antaa tilintarkastajalle viimeistään kuukautta ennen yhtiön toimielimen kokousta, jos tilinpäätöksen vahvistamisesta päätetään tässä kokouksessa.

3.8 Verotus ja varojen jakaminen

Osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen, ja sen saama tulo verotetaan osakeyhtiön tulona. Osakeyhtiön verotus ei vaikuta yksittäisen osakkaan verotukseen. Osakeyhtiöiden, jotka eivät ole yleishyödyllisiä, tuloveroprosentti on 20. Osakeyhtiö joutuu maksamaan myös yleisradioveroa, jos yhtiön koko toiminnan verotettava tulo on vähintään 50 000 euroa verovuotena. Osakeyhtiön on annettava veroilmoitus neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. 1.1.2020 voimaan tulleiden lakimuutosten myötä osakeyhtiön vero-

tus muuttui, ja yhteisöjen tulolähdejako poistui. Verovuodelta 2020 toimitettavassa verotuksessa sovelletaan voimaan tulleita muutoksia ensimmäisen kerran. Aikaisemmin yhtiöllä oli mahdollista olla kolme eri tulolähdettä, jotka olivat elinkeinotoiminnan tulolähde, maatalouden tulolähde ja henkilökohtainen tulolähde eli muun toiminnan tulolähde. Yhtiön verotettava tulo laskettiin tulolähteittäin erikseen. Lakimuutoksen myötä henkilökohtainen tulolähde poistui. Elinkeinotulolähteeseen lisättiin uusi omaisuuslaji, muu omaisuus, johon aiempi henkilökohtainen tulolähde nykyään kuuluu. (Verohallinto 2019a, Verohallinto 2020i, Verotieto Oy 2019, 98.)

Nykyään verotettava tulo lasketaan jäljelle jääneistä kahdesta tulolähteestä tulolähteittäin. Verotettava tulo saadaan, kun verovuoden tulosta vähennetään aikaisemmilta verovuosilta vahvistetut tappiot. Tämän jälkeen lasketaan yhteen eri tulolähteiden verotettavat tulot, ja tämän yhteismäärän perusteella lasketaan osakeyhtiön verotettava tulo. Tulolähteen tulos saadaan vähentämällä tulolähteen vähennyskelpoiset menot veronalaisista tuloista. Vahvistetut tappiot voi osakeyhtiön verotuksessa vähentää 10 seuraavan verovuoden aikana. Tappiot vähennetään sen tulolähteen tuloksesta, josta ne ovat syntyneet. Verohallinto vähentää tappiot automaattisesti verotuksessa sitä mukaa kuin tuloa syntyy. (Verohallinto 2020i.) Seuraavissa kahdessa esimerkissä havainnollistetaan osakeyhtiön verotettavan tulon laskeminen.

Esimerkki 1

Verovuotena 2020 yhtiön elinkeinotoiminnan tulolähteen tulos on 4 000 euroa ja maatalouden tulolähteen tulos on 2 000 euroa. Yhtiöllä on vähentämättä henkilökohtaisen tulolähteen tappiota 4 500 euroa verovuodelta 2019. Elinkeinotoiminnan tulolähteen tuloksesta vähennetään henkilökohtaisen tulolähteen tappio. Elinkeinotoiminnan verotettava tulo verovuodelta 2020 on nolla euroa tappion vähentämisen jälkeen ja maatalouden tulolähteen verotettava tulo on 2 000 euroa. Maksettavaa tuloveroa yhtiölle tulee yhteensä 20 prosenttia eli 400 euroa ($0,20 \times 2000$). Henkilökohtaisen tulolähteen tappiota jää vähentämättä 500 euroa. (Verohallinto 2020i.)

Esimerkki 2

Verovuotena 2021 yhtiön elinkeinotoiminnan tulolähteen tulos on 6 000 euroa ja maatalouden tulolähteen tulos on 3 000 euroa. Yhtiöllä on henkilökohtaisen tulolähteen tappiota vähentämättä 500 euroa. Elinkeinotoiminnan verovuoden 2021 verotettava tulo on 5 500 euroa ja maatalouden tulolähteen verotettava tulo on 3 000 euroa. Maksettavaa tuloveroa yhtiölle tulee 20 prosenttia eli 1 700 euroa ($0,20 \times (5\,500 + 3\,000)$). (Verohallinto 2020i.)

Lain varojen arvostamisesta verotuksessa (22.12.2005/1142) 2 §:n 1 momentin mukaan osakeyhtiön nettovarallisuus lasketaan vähentämällä yhtiön varoista yhtiön velat. Verohallinnon (Verohallinto 2020i) ohjeistuksen mukaan laskentaan otetaan mukaan elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulolähteen varat ja velat. Lain varojen arvostamisesta verotuksessa 2 §:n 2 momentin mukaan yhtiön varoihin kuuluvat käyttö-, sijoitus-, vaihto- ja rahoitusomaisuus sekä muu omaisuus ja pitkävaikutteiset menot, joilla on varallisuusarvoa. Laskennallisia verosaamisia ei lueta varoihin, eikä sellaisia pitkävaikutteisia menoja, joilla ei ole varallisuusarvoa. Velkoihin kuuluvat erät, jotka on merkitty taseessa vastattaviin vieraaseen pääomaan. Verotuksessa pääomalainaa pidetään yleensä vieraan pääoman eränä. Laskennallisia verovelkoja ei pidetä velkana. Osakkeen matemaattinen arvo ja vertailuarvo lasketaan perustuen nettovarallisuuteen. Vertailuarvoa laskettaessa vähennetään nettovarallisuudesta osinko, mikä on päätetty jaettavaksi tilikaudelta. Vertailuarvo voi olla enintään 50 prosenttia edellisen vuoden vertailuarvoa suurempi. (Verohallinto 2020i.)

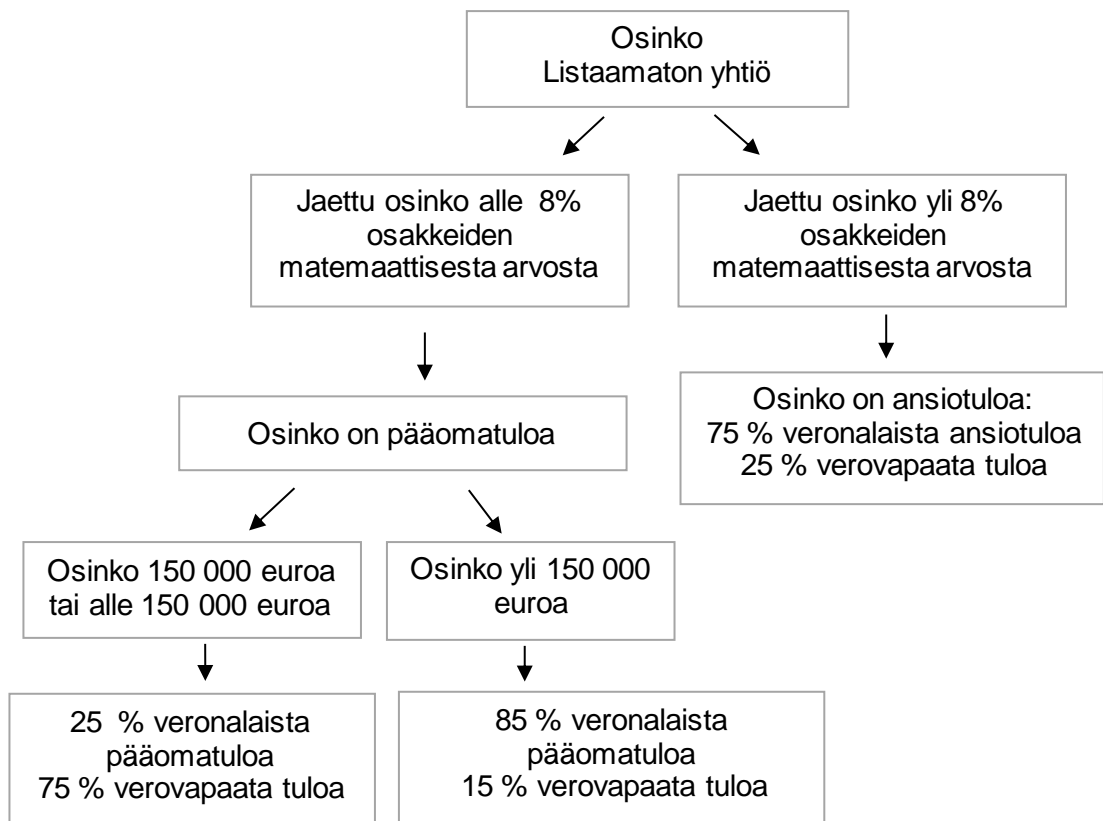
Lain varojen arvostamisesta verotuksessa 9 §:n mukaan osakkeen matemaattinen arvo lasketaan jakamalla yhtiön nettovarallisuus osakkeiden lukumäärällä. Lain varojen arvostamisesta verotuksessa 2 §:n 1 momentin mukaan matemaattisen arvon laskennan perusteena käytetään yhtiön verovuotta edeltävän vuoden tilinpäätöksen mukaan laskettua ja tarkistettua nettovarallisuutta. Osakkeen nimellisarvoa käytetään matemaattisena arvona ensimmäisenä vuonna, tai yhtiön tai osakkaan vaatimuksesta osakkeen merkintähintaa, jaettaessa osinko samana kalenterivuonna kuin ensimmäinen tilikausi on päättynyt (Holopainen 2019).

Verohallinnon (Verohallinto 2020i) ohjeistuksen mukaan osakkaita verotetaan osakeyhtiössä vasta sitten, kun he nostavat yhtiöstä tuloa esimerkiksi osinkona tai palkkana. Osinkoa jakavalle yhtiölle ei aiheudu veroseuraamuksia osingon jakamisesta rahana. Osakkaat eivät voi tehdä osakeyhtiön varoista verovapaita yksityisottoja. (Verohallinto 2020i.) Futuredun (Futuredu Oy 2020e) mukaan osakeyhtiö voi maksaa palkkaa, sekä yrittäjälle itselleen että työntekijöille, jota verotetaan progressiivisesti ansiotulona verokortin mukaan.

Futuredun (Futuredu Oy 2020e) mukaan osinkojen verokohtelu riippuu yhtiön jakamien osinkojen määrästä suhteessa osakkeen matemaattiseen arvoon. Tuloverolain 33 b §:n mukaan osingot jaetaan pääoma- ja ansiotuloihin osinkojen arvon mukaan. Jaetun osingon ollessa alle 8 prosenttia osakkeiden matemaattisesta arvosta, ja kun jaettu osinko on 150 000 euroa tai alle, osingosta 25 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 75 prosenttia on verovapaata tuloa. Jos jaettu osinko on yli 150 000 euroa, osingosta 85 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 15 prosenttia on verovapaata tuloa. Kun jaettu

osinko on yli 8 prosenttia osakkeiden matemaattisesta arvosta, osingosta 75 prosenttia on veronalaista ansiotuloa ja 25 prosenttia on verovapaata tuloa. Osinko on sen saajalle henkilökohtaista tuloa. (Tuloverolaki § 33 b.)

Verohallinnon (Verohallinto 2018) ohjeistuksen mukaan yhtiön on tehtävä ennakonpidätys jakamistaan osingoista. Ennakonpidätys on 7,5 prosenttia osingon ollessa alle 150 000 euroa. Tämän ylittävältä osalta ennakonpidätys on 28 prosenttia. (Verohallinto 2018.) Kuviossa 1 havainnollistetaan osinkojen verotus sekä jako pääoma- ja ansiotuloihin.

Kuvio 1. Osinkojen verotus (mukaillen Verohallinto 2018)

Osakeyhtiön varojen jakamisesta säännellään tarkoin osakeyhtiölaissa. Osakeyhtiölain 13 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan yhtiö voi jakaa varoja osakkeenomistajille voitonjakona eli osinkona ja jakamalla varoja oman pääoman rahastosta, osakepääoman alentamisella, hankkimalla ja lunastamalla omia osakkeita sekä purkamalla yhtiön ja poistamalla sen rekisteristä. Yhtiö täytyy olla rekisteröity ennen kuin se voi jakaa varoja. Varoja jaetaan tilinpäätöksen perusteella, joka on viimeksi vahvistettu. Jos yhtiö tietää olevansa maksukyvyttönsä päätettäessä varojen jaosta, se ei saa jakaa varoja. Varoja ei myöskään saa jakaa, jos yhtiö tietää jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden. Yhtiökokouksessa päätetään varojen jakamisesta. Vähintään puolet tilikauden voitosta, josta on vähennetty yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät määrät, on jaettava osinkona. (Osakeyhtiölaki luku 13 § 1-3; § 6-7.)

Kuten jo aiemmin todettiin, osakeyhtiön varojen jakamisesta säännellään osakeyhtiölaissa. Villan (2018, 352) mukaan laillista varojenjakoamista on vain osakeyhtiölain mukainen varojenjako. Osakeyhtiölain 13 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan laitonta varojenjako on sellainen varojenjako, mitä ei mainita osakeyhtiölaissa. Sellainen liiketapahtuma, joka lisää yhtiön velkoja tai vähentää yhtiön varoja ilman liiketaloudellista perustetta on osakeyhtiölain 13 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan laitonta varojenjako. Villan (2018, 352) mukaan myytäessä palveluja tai omaisuutta alihintaan tai ostettaessa niitä ylihintaan kysymyksessä on laitton varojenjako. Osakeyhtiölain 13 luvun 4 §:n mukaan yhtiöstä laittomasti saadut varat on palautettava, jos varojen saaja tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää, että varat on jaettu osakeyhtiölain tai yhtiöjärjestyksen vastaisesti.

Osakeyhtiössä työskentelevä osakas voi saada verovapaita henkilökuntaetuja. Myös yrityksen johtoon ja hallintoelimiin kuuluvat henkilöt kuten toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet voivat saada verovapaita henkilökuntaetuja työskennellessään yhtiössä. Henkilökuntaetuja voivat olla työnantajan järjestämä työterveyshuolto, virkistys- ja harrastustoiminta, henkilökunta-alennukset yrityksen tuottamista tavaroista ja palveluksista sekä merkkipäivälahjat. Henkilökuntaetu ei ole korvausta tehdystä työstä, eikä edun antamisella voi korvata palkanmaksua. (Verohallinto 2020g.)

Verohallinnon (Verohallinto 2020h) ohjeistuksen mukaan peiteltyllä osingolla tarkoitetaan osakeyhtiön varojen siirtämistä osakastaholle osingonjaon muotovaatimukset sivuuttaen tavalla, joka on todelliselta luonteeltaan voitonjakoa. Lain verotusmenettelystä (18.12.1995/1558) 29 §:n 1 momentin mukaan peiteltyllä osingolla tarkoitetaan osakeyhtiön osakkaallensa tai tämän omaiselle osakkuusaseman perusteella antamaa rahanarvoista etuutta, joka annetaan olennaisesti poikkeavalla hinnoittelulla tai vastikkeetta. Myös yhtiön jakaessa varoja, jotka on jaettu osingosta menevän veron välttämiseksi hankkimalla tai lunastamalla omia osakkeita, tai alentamalla osakepääomaa, vararahastoa tai ylikurssirahastoa, on lain verotusmenettelystä 29 §:n 2 momentin mukaan kyseessä peitelty osinko.

Yhtiön jakaessa peiteltyä osinkoa yhtiön verotuksessa on meneteltävä niin kuin olisi käytetty käypää hintaa. Osakkaan veronalaiseksi tuloksi katsotaan käyvän hinnan ja käytetyn hinnan erotus. Varojen jakamisen tapahtuessa osingosta menevän veron välttämiseksi jaetut varat katsotaan tältä osin osakkaan veronalaiseksi tuloksi. (Laki verotusmenettelystä § 29.) Tuloverolain 33 d §:n 1 momentin mukaan 75 prosenttia peitelystä osingosta on ansiotuloa ja 25 prosenttia on verovapaata tuloa. Kulut, jotka ovat aiheutuneet peiteltyyn

osingon jakamisesta, eivät ole yhtiön liiketoimintaan liittyviä vähennyskelpoisia menoja. Osakeyhtiön saama peitelty osinko on yhtiölle veronalaista tuloa. (Verohallinto 2020h.)

4 Yhtiömuodon muutos

Yksityisen elinkeinonharjoittajan liiketoiminnan kasvaessa yhtiömuodon muutos osakeyhtiöksi voi olla hyvä vaihtoehto. Yhtiömuodon muutos mahdollistaa pääoman hankkimisen, riskin rajoittamisen sekä kumppanin mukaan ottamisen tulevaisuudessa. Yhtiömuodon muutos vaikuttaa omistajien asemaan sekä velkavastuuseen. (Honkamäki, Kujanpää & Pennanen 2018, 363) Immonen (2018, 466) toteaa, että erilaiset verotuskysymykset liittyvät myös yhtiömuodon muutokseen. Yhtiömuodon muutoksessa sovelletaan verolainsäädäntöä sekä osakeyhtiölakia (Immonen 2018, 466). Tässä luvussa kerrotaan perusteista yhtiömuodon muutokselle, vertaillaan toiminimeä ja osakeyhtiötä sekä käydään läpi yhtiömuodon muutos toiminimestä osakeyhtiöksi. Tässä luvussa kerrotaan myös negatiivisesta omasta pääomasta yhtiömuodon muutoksessa sekä muutoksen aiheuttamista vaikutuksista.

4.1 Perusteita yhtiömuodon muutokselle

Yksityinen elinkeinonharjoittaja on Honkamäen ym. (2018, 363) mukaan hallinnollisesti yksinkertaisin toimintamuoto. Yrittäjä itse on ainoa toimielin ja laissa ei ole määräyksiä toimitusjohtajasta eikä tilintarkastajasta. Toiminta on myös joustavaa, koska yrittäjä tekee päätökset ja ratkaisut itse. Yrittäjä saa yrityksen tuottaman voiton itsensä ja perheensä käyttöön. Toiminimen huonona puolena voidaan pitää sitä, että yrittäjä vastaa itse kaikella omaisuudellaan yritystoiminnassa syntyneistä velvoitteista, myös mahdollisesti syntyneestä tappiosta. (Holopainen 2019, 21-24.) Futuredu (Futuredu Oy 2020c) mukaan toiminimiyrittäjä voi tehdä yksityisottoja yrityksen varoista. Toiminimiyrittäjä voi myös maksaa palkkaa muille, mutta ei itselleen (Futuredu Oy 2020c).

Osakeyhtiön etuna voidaan pitää sitä, että se on erillinen oikeushenkilö, ja osakkaan vastuu rajoittuu sijoitettuun pääomapanokseen. Osakeyhtiössä on oltava lakisäätäinen hallitus ja ylin päätösvalta on yhtiökokouksella. Osakeyhtiöllä voi sovittaessa olla toimitusjohtaja. Tilintarkastajat määrättyvät tilintarkastuslain tai yhtiöjärjestyksen mukaan. Osakeyhtiön on pidettävä lakisäätäinen varsinainen yhtiökokous kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Voitonjako tapahtuu maksamalla osinkoa. (Holopainen 2019, 21-23.) Osakeyhtiö voi myös maksaa palkkaa yrittäjälle itselleen ja työntekijöille. Osakeyhtiön varoista ei voi tehdä yksityisottoja. (Futuredu Oy 2020e.)

Toiminimi ja osakeyhtiö eroavat toisistaan myös verotuksen suhteen. Toiminimeä verotetaan yrittäjän henkilökohtaisena tulona. Toiminimiyrittäjä voi valita pääomatulona verotettavan osuuden määrän. Pääomatulona voidaan verottaa joko 20, 10 tai nolla prosenttia ja loput verotetaan ansiotulona. Toiminimen verotuksesta kerrottiin tarkemmin luvussa kaksi.

Osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen, jonka saama tulo verotetaan osakeyhtiön tulona. Osakeyhtiön tuloveroprosentti on 20. Osakeyhtiön osakkaat voivat saada verovapaita henkilökuntaetuja, toisin kuin yksityinen elinkeinonharjoittaja. (Verohallinto 2020g; 2020i; Verotieto Oy 2019, 89.) Osakeyhtiön verotuksesta kerrottiin tarkemmin luvussa kolme. Erkkilän (3.6.2019) mukaan toimintamuodon muutosta kannattaa harkita silloin, kun toiminimen verotus nousee yli 30 prosentin progression kautta. Erkkilä (3.6.2019) toteaa, että tässä tapauksessa osakeyhtiö saattaa olla edullisempi yritysmuoto verotuksen kannalta. Ojanperä (2015) on työssään tuonut esille erilaisia näkökulmia siitä, milloin toiminimi kannattaa muuttaa osakeyhtiöksi. Ojanperä (2015, 27) on kuitenkin tullut siihen lopputulokseen, että ei ole olemassa tarkkaa määritystä siitä, milloin yritysmuotoa pitää tai kannattaa muuttaa. Taulukossa 2 vertaillaan toiminimeä ja osakeyhtiötä (Futuredu Oy 2020c; 2020e; Holopainen 2019, 21-24; Verohallinto 2020g; 2020i; Verotieto Oy 2019, 89).

Taulukko 2. Toiminimen ja osakeyhtiön eroja

	Toiminimi	Osakeyhtiö
Vastuu	Elinkeinoonharjoittaja vastaa henkilökohtaisesti kaikella omaisuudellaan, myös mahdollisesta tappiosta.	Erillinen oikeushenkilö, vastuu rajoittuu osakkaan sijoitettuun pääomapanokseen.
Toimielimet	Yrittäjä itse on ainoa toimielin.	Hallitus
Toimitusjohtaja	Ei	Voi olla sovittaessa.
Tilintarkastajat	Ei	Määräytyy tilintarkastuslain tai yhtiöjärjestyksen mukaan.
Vuosibyrokraatia	Ei	Varsinainen yhtiökokous, mikä täytyy pitää kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.
Päätöksenteko	Yrittäjä itse tekee päätökset.	Ylin päätösvalta on yhtiökokouksella.
Varojen- ja voitonjako	Yrittäjä saa yrityksen tuottaman voiton itsensä ja perheensä käyttöön. Voi tehdä yksityisottoja. Voi maksaa palkkaa muille, mutta ei itselleen.	Voitonjako tapahtuu maksamalla osinkoa osakkaiden osakkeille. Palkanmaksu, ei yksityisottoja.
Verotus	Verotetaan yrittäjän henkilökohtaisena tulona, pääomatulona joko 20, 10 tai nolla prosenttia ja loput ansiotulona.	Itsenäinen verovelvollinen, tuloveroprosentti on 20. Verovapaat henkilökuntaedut.

Mäkisen (2019, 22) mukaan osakeyhtiö on yritysmuodoista paras tarkasteltaessa kokonaisuutta. Osakeyhtiön etuina ovat mahdollisuus lisätä osakkaita ja osakepääomaa tarpeen mukaan helposti. Etuna on myös se, että osakkaiden ja osakepääoman lisäämisestä ei aiheudu riskiä omistajien yksityistaloudelle. Mäkinen (2019, 24) pitää myös osakeyhtiön tarkkaa sääntelyä sekä yhteisöverotuksen yksinkertaisuutta etuna. Vuonna 2020 poistettu

tulolähdejako helpottaa osakeyhtiön verotusta. Etuna on myös se, että yrityksen ja yrittäjän rahat eivät mene sekaisin, koska yrityksellä on oltava oma pankkitili yritystoimintaansa varten. (Mäkinen 23-24.)

Heinäkuussa 2019 poistuneen osakeyhtiön 2 500 euron vähimmäisosakepääomavaatimuksen tarkoituksena oli helpottaa yritystoiminnan aloittamista. Lakimuutoksen myötä toiminimen muuttaminen osakeyhtiöksi myös helpottui. Erkkilä (3.6.2019) uskoo lakimuutoksen luultavasti lisäävän toiminimien muutoksia osakeyhtiöiksi. (Erkkilä 3.6.2019)

4.2 Muutos käytännössä

Elinkeinotoiminnan harjoittajan muuttaessa toimintansa osakeyhtiöksi, yhtiöoikeudellisesti kysymyksessä ei ole yhtiömuodon muutos, vaan uuden yhtiön perustaminen. Kun toiminimi muutetaan osakeyhtiöksi, liiketoiminta siirretään apporttina, josta kerrottiin luvussa kolme, perustettavalle osakeyhtiölle. (Honkamäki ym. 2018, 368.) Immosen (2018, 469) mukaan tässä säädetään osakeyhtiölain mukaista apporttiperustamista. Yrittäjä merkitsee uuden yhtiön osakkeet yksin, ja yksityinen liike luovutetaan osakeyhtiölle varoineen ja velkoineen maksuksi osakemerkinnästä, toteaa Immonen (2018, 469). Perustamisvaiheessa muita osakkaita ei voida ottaa mukaan. Jos perustamisvaiheessa haluttaisiin ottaa mukaan muita osakkaita, toiminta pitäisi ensin muuttaa henkilöyhtiöksi, ja tämän jälkeen osakeyhtiöksi. (Honkamäki ym. 2018) Immosen (2018,469) mukaan yksityisen elinkeinonharjoittajan toimintamuodon muuttamisesta osakeyhtiöksi ei ole erillisiä säännöksiä yhteisölaeissa. Tämän vuoksi toimintamuodon muutoksessa noudatetaan tuloverolakia ja uuden osakeyhtiön perustamisessa, josta kerrottiin luvussa kolme, noudatetaan osakeyhtiölakia (Immonen 2018, 469).

Lähtökohtaisesti osakeyhtiön osakkeenomistaja ei ole vastuussa yhtiön veloista. Muutettaessa yksityisliike osakeyhtiöksi liikkeenharjoittajalla kuitenkin säilyy vastuu siirtyneistä veloista. Vastuu koskee vain ennen osakeyhtiön perustamista syntyneitä velkoja. Yhtiön rekisteröinnin jälkeen syntyneistä veloista vastaa yhtiö, jos velka on syntynyt perustamiskokouksen jälkeen. (Honkamäki ym. 2018, 383.)

Perustamisilmoitus täytyy tehdä paperilomakkeella, kun perustamisessa käytetään apporttia. Tilintarkastajan antama lausunto apporttiselvityksestä täytyy liittää ilmoitukseen. Patentti- ja rekisterihallituksen mukaan yksityinen elinkeinonharjoittaja haluaa usein, että perustettava osakeyhtiö merkitään samaan aikaan kaupparekisteriin, kun yksityinen elinkeinonharjoittaja poistetaan kaupparekisteristä. Jos uudelle osakeyhtiölle halutaan sama nimi kuin yksityisellä elinkeinonharjoittajalla, yksityisen elinkeinonharjoittajan nimeä täytyy

muuttaa tai siitä täytyy tehdä lopettamisilmoitus. Osakeyhtiön nimessä täytyy olla yritysmuodon tunnus ”osakeyhtiö” tai ”oy”. (Patentti- ja rekisterihallitus 2019e.)

Yksityisen elinkeinonharjoittajan Y-tunnus ei siirry uudelle osakeyhtiölle, vaan yhtiö saa uuden Y-tunnuksen perustamisen yhteydessä. Jos yrittäjä ei halua jatkaa yksityisen elinkeinonharjoittajan toimintaa, hänen täytyy tehdä yksityisen elinkeinonharjoittajan lopettamisilmoitus. Lopettamisilmoitus tehdään verkossa YTJ-palvelussa ja se on maksuton. Ilmoituksen allekirjoittaa yksityinen elinkeinonharjoittaja tai hänen valtuuttamansa henkilö. PRH merkitsee kaupparekisteriin lopettamisilmoituksen tiedot. Jos elinkeinonharjoittajalla on yritys kiinnityksiä, ne täytyy siirtää tai kuolettaa, jotta lopettamisilmoituksen voi tehdä. Uudella osakeyhtiöllä voi olla kaupparekisteriin merkittynä eri kotikunta kuin mikä oli yksityisen elinkeinonharjoittajan kotikunta. Verotuksessa osakeyhtiön ensimmäisen tilikauden kotikuntana pidetään kuitenkin yksityisen elinkeinonharjoittajan viimeisen verovuoden lopun kotikuntaa. (Patentti- ja rekisterihallitus 2018; 2019d; Verohallinto 2019b.)

4.3 Jatkuvuus ja identtisyys muutoksen edellytyksinä

Verohallinnon (Verohallinto 2019b) ohjeistuksen mukaan toimintamuodon muutos ei tuloverolain 24 §:n perusteella aiheuta välittömiä tuloveroseuraamuksia, kun noudatetaan jatkuvuuden periaatetta ja yrityksen identtisyys säilyy. Toimintamuodon muutoksessa tuloverolain 24 §:n 1 momentin mukaan vanhan yrityksen ei katsota purkautuvan verotuksen näkökulmasta, kun aikaisempaan toimintamuotoon liittyvät varat ja velat siirtyvät samoista arvoista uuteen yritykseen. Edellytyksenä tuloverolain 24 §:n 2 momentin mukaan on myös, että yksityinen elinkeinonharjoittaja perustaa osakeyhtiön ja hänen tulee merkitä itse uuden yhtiön osakkeet. Tuloverolaissa eikä myöskään kirjanpitolaisissa ole asetusta kirjanpidon osalta arvojen jatkuvuuden vaatimuksesta Verohallinnon (Verohallinto 2019b) mukaan. Yleensä toimintamuodon muutoksessa kuitenkin noudatetaan kirjanpitojatkuvuutta. Tässä tapauksessa perustettavan osakeyhtiön kirjanpitoon varat ja velat merkitään saman määräisinä kuin ne olivat yksityisen elinkeinonharjoittajan kirjanpidossa. Verotuksen osalta jatkuvuuden periaate edellyttää samaa, eli varat ja velat siirretään saman määräisinä, kuin ne olivat yksityisen elinkeinonharjoittajan verotuksessa. (Verohallinto 2019b.)

Yritystoiminnan velkana ei pidetä yksityisen elinkeinonharjoittajan tuloverovelkaa, joten tuloverovelkaa ei verotuksessa lasketa osakeyhtiön velaksi toimintamuodon muutoksen jälkeen. Muut verovelat, mitkä kuuluvat yksityisen elinkeinonharjoittajan toimintaan, siirtyvät perustettavalle yhtiölle toimintamuodon muutoksen yhteydessä. Yksityisen elinkeinonharjoittajan liiketoimintaan kuulumattomia varoja ja velkoja ei voida siirtää perustettavalle yhtiölle. (Verohallinto 2019b.)

Yrityksen identtisyys tarkoittaa, että yritystä voidaan edelleen pitää samana yrityksenä toimintamuodon muutoksesta huolimatta. Jotta yrityksen identtisyys säilyy, yritystoiminnan tulee jatkua samanlaisena perustettavassa osakeyhtiössä, omistussuhteiden tulee säilyä pääosin ennallaan sekä yritystoiminnan varat ja velat tulee siirtää perustettavalle osakeyhtiölle. Toimintamuodon muutoksen seurauksena yritystoiminnan luonne ja laajuus eivät siis saa muuttua olennaisesti, ainoastaan toiminnan yritysmuoto muuttuu, ja pääasiallisen toimialan on pysyttävä samana. Verohallinnon käsityksen mukaan yrittäjäpuolisoiden harjoittaessa elinkeinotoimintaa yhteisesti, molemmat yrittäjäpuolisot voivat merkitä kaikki perustettavan yhtiön osakkeet, ja osakkeiden omistusosuuden jakautumisella puolisojen kesken ei ole merkitystä tuloverolain 24 §:n soveltumisen kannalta. Toimintamuodon muutos on myös mahdollista toteuttaa noudattamatta jatkuvuuden ja identtisyyden periaatteita, mutta tästä aiheutuu veroseuraamuksia. (Verohallinto 2019b.)

4.4 Negatiivinen oma pääoma yhtiömuodon muutoksessa

Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi nostaa toiminnassaan syntyneitä voittovaroja verovapaina yksityisottoina toimintamuodon muutokseen asti. Aikaisempien tilikausien voitot, sekä voitto, mikä on syntynyt muutostilikauden aikana ennen yhtiömuodon muutosta, luetaan voittovaroiksi. Rahana tai muuna omaisuutena yritykseen tehty pääomapanos voidaan myös nostaa yksityisottona. Toimintamuodon muutoksen yhteydessä laadittavassa välitilinpäätöksessä on tehtävä selvitys nostamattomista voittovaroista. (Verohallinto 2020j.)

Säännökset koskien peiteltyä osinkoa tulee ottaa huomioon yksityisottojen osalta, jotka on tehty ennen toimintamuodon muutosta. Lähtökohtaisesti yksityisottoja ei lueta peiteltyksi osingoksi siltä osin kuin osakeyhtiöksi muutettavan yksityisen elinkeinonharjoittajan oma pääoma on riittänyt yksityisottoihin. Jos yksityinen elinkeinonharjoittaja nostaa varoja yksityisottona, mutta hänellä ei ole sijoitettua pääomaa eikä nostamattomia voittovaroja, muodostuu oma pääoma negatiiviseksi. Tässä tapauksessa on yksityisottona nostettu sellaisia voittovaroja, jotka verotetaan vasta osakeyhtiön tuloina. Joissakin tilanteissa tällainen yksityisotto voidaan rinnastaa osakeyhtiöstä nostettuihin varoihin ja verottaa peiteltyä osinkona, mikä on annettu kyseiselle osakkaalle. (Verohallinto 2020j.)

Jos yksityinen elinkeinonharjoittaja on yhtiömuodon muutokseen liittyen kasvattanut negatiivista omaa pääomaa keinotekoisesti nostamalla varoja ennen yhtiömuodon muutosta, voidaan tämä varojen nostaminen katsoa peiteltyksi osingoksi. Poikkeuksellisen suuri yksityisotto juuri ennen yhtiömuodon muutosta tai yksityisottojen poikkeuksellinen rahoitustapa voivat viitata negatiivisen oman pääoman keinotekoiseen kasvattamiseen. Yksityisot-

toja ei veroteta peiteltynä osinkona, jos muutostilikaudella tehty yksityisotto ei ylitä muutostilikauden voittoa, vaan yhtiömuodon muutostilanteessa oman pääoman negatiivisuus johtuu aikaisempina tilikausina tehdyistä yksityisotoista, jotka ovat ylittäneet yksityissijoitukset ja voitto-osuudet. (Verohallinto 2020j.)

Verohallinnon näkemyksen mukaan yksityisen elinkeinonharjoittajan oman pääoman ollessa negatiivinen, ei yhtiömuodon muutosta osakeyhtiöksi voida toteuttaa. Edellytyksenä yhtiön kaupparekisteriin merkitsemiselle on, että yksityisen elinkeinonharjoittajan varat riittävät mahdollisen osakepääoman ja velkojen katteeksi. Varojen käypien arvojen ollessa tasearvoja korkeammat, voivat varat kuitenkin olla riittävät mahdollisen osakepääoman ja velkojen katteeksi käyvin arvoin laskettuna, vaikka vapaa oma pääoma taseessa olisi negatiivinen. Jos osakeyhtiölain näkökulmasta varat ovat riittäneet osakeyhtiön perustamiseen voi tästäkin huolimatta negatiivisesta omasta pääomasta aiheutua veroseuraamuksia. (Verohallinto 2020j.)

4.5 Muutoksen vaikutukset

Muutettaessa toiminta osakeyhtiöksi yksityisen elinkeinonharjoittajan verovuosi päättyy päivää ennen kuin osakeyhtiö on merkitty kaupparekisteriin. Osakeyhtiön verovuosi alkaa sinä päivänä, kun se merkitään kaupparekisteriin. Muodonmuutoksesta huolimatta yritystä pidetään sinänsä samana, mutta se katkaisee kuitenkin aina verovuoden. (Verohallinto 2019b.) Yksityistä elinkeinonharjoittajaa verotetaan Honkamäen ym. (2018, 369) mukaan erillisenä verovelvollisena toimintamuodon muutokseen saakka. Toimintaa jatkavaa osakeyhtiötä verotetaan sen perustamisesta lähtien (Honkamäki ym. 2018, 369).

Tuloverolain 24 §:n 3 momentin mukaan toimintamuodon muutoksen jälkeen yksityisen elinkeinonharjoittajan verotuksessa vähentämättä olevat menot vähennetään samalla tavalla kuin ne olisi vähennetty ilman toimintamuodon muutosta. Sinä verovuonna, kun toimintamuodon muutos on tapahtunut, osakeyhtiö saa tuloverolain 24 §:n 3 momentin mukaan vähentää sille siirtyneen käyttöomaisuuden hankintamenosta ja muista pitkävaikutteisista menoista poistoina enintään määrät, jotka vastaavat verovuoden enimmäispoistoja, joista on vähennetty yksityisen elinkeinonharjoittajan verotuksessa verovuonna hyväksyttävien poistojen määrä. Poistamattomat hankintamenot toimintamuodon muutoksessa perustetun yhtiön verotuksessa määräytyvät siis edeltävän yritysmuodon verotuksessa poistamattomien hankintamenojen perusteella, ei kirjanpidon poistamattomien hankintamenojen perusteella (Verohallinto 2019b).

Laissa elinkeinotulon verottamisesta (24.6.1968/360) 46 a §:ssä 1 momentissa sanotaan, että yksityinen elinkeinonharjoittaja saa vähentää verovuonna tekemänsä toimintavarauksen verotettavasta tulostaan. Toimintavaraus tarkoittaa Verohallinnon (Verohallinto 2020k) ohjeistuksen mukaan varausta, jonka avulla yksityinen elinkeinonharjoittaja voi siirtää verotettavaa elinkeinotoiminnan tuloa verotettavaksi myöhemmin. Toimintavarauksen tekeminen on vapaaehtoista (Verohallinto 2020k). Lain elinkeinotulon verottamisesta 46 a §:n 3 momentin mukaan yksityisen elinkeinonharjoittajan muuttaessa toimintansa osakeyhtiöksi toimintavaraukset luetaan sen verovuoden veronalaisiksi tuloiksi, jolloin toimintamuodon muutos on tapahtunut. Verohallinnon (Verohallinto 2020k) ohjeistuksen mukaan varaus täytyy purkaa eli tulouttaa, kun yksityisen elinkeinonharjoittajan toiminta päättyy.

Yksityisen elinkeinonharjoittajan vahvistetut tappiot siirtyvät pääsääntöisesti uudelle perustetulle yhtiölle toimintamuodon muutoksessa. Yritystä voidaan verottaa kahtena eri yritysmuotona samalta vuodelta. Yksityisen elinkeinonharjoittajan aikaisempina vuosina vahvistettuja tappioita voidaan siis myös käyttää kummassakin yritysmuodossa samana verovuonna. Tappiota vähennetään ensin osakeyhtiötä edeltävässä yrityksessä. Jos tämän jälkeen tappiota jää vielä vähentämättä, se vähennetään osakeyhtiön tuloksesta. Yksityisen elinkeinonharjoittajan viimeiseltä verovuodelta vahvistettu tappio voidaan vähentää osakeyhtiön tuloksesta jo saman verovuoden aikana. (Verohallinto 2019b.)

Toimintamuodon muutoksen yhteydessä yksityisen elinkeinonharjoittajan on laadittava tuloslaskelma viimeiseltä verovuodelta ja tase viimeisen verovuoden päättymisajankohdalta, sekä annettava veroilmoitus toimintamuodon muutokseen päättyvältä verovuodelta. Uuden osakeyhtiön täytyy antaa tuloslaskelman tiedot toimintamuodon muutoksesta alkaen verovuodeltaan. Osakeyhtiön on myös annettava selvitys siitä, että yhtiön verotuksessa vaatimat poistot eivät ylitä verovuoden enimmäispoistojen määrää, josta on vähennetty yksityisen elinkeinonharjoittajan samana verovuonna verotuksessa vähennetyt poistot. (Verohallinto 2019b.)

Laissa varojen arvostamisesta verotuksessa 11 pykälässä säädetään toimintamuodon muutoksessa perustetun osakeyhtiön nettovarallisuuden laskemisesta. Osakeyhtiön nettovarallisuus lasketaan aikaisemmin harjoitetusta toiminnasta laaditun, verovuotta edeltävän viimeisen tilinpäätöksen perusteella, jos yksityisen elinkeinonharjoittajan toiminnan varat ja velat ovat siirtyneet samoista arvoista perustetulle yhtiölle toimintamuodon muutoksessa. (Laki varojen arvostamisesta verotuksessa § 11.)

5 Tutkimuksen toteutus

Tämä opinnäytetyö laadittiin keväällä vuonna 2020. Opinnäytetyö aloitettiin tammikuussa vuonna 2020 teoriaosuuden laatimisella. Teoriaosuuden valmistuttua laadittiin työn empiirinen osuus, mihin tässä työssä sisältyy ohje yhtiömuodon muutoksesta toiminimestä osakeyhtiöksi. Opinnäytetyö valmistui huhtikuussa vuonna 2020. Tässä luvussa kerrotaan tutkimuksen lähtökohdista ja tavoitteista. Luvussa kerrotaan myös ohjeen laadinnasta sekä esitellään laadittu ohje.

5.1 Tutkimuksen lähtökohdat ja tavoitteet

Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään ilmiötä ja määrällisessä tutkimuksessa yleistämään. Nämä tutkimusotteet ovat aina toteavia. Toiminta- ja kehittämistutkimuksissa ei riitä toteaminen, vaan niissä pyritään muutokseen tai kehittämiseen ja niiden läpiviemiseen. Englanninkielisessä kirjallisuudessa kehittämis- ja toimintatutkimus eli action research tarkoittaa samaa asiaa. Suomen kielessä kehittämis- ja toimintatutkimus ovat kaksi eri käsitettä. Näiden kahden tutkimuksen välillä ei kuitenkaan ole suurta eroa. Tutkija on itse mukana kehittämiskohteen toiminnassa toimintatutkimuksessa toisin kuin kehittämistutkimuksessa. Tutkijan tekemä havainnointi liittyy myös toimintatutkimukseen. Toimintatutkimus kohdistuu yleensä ihmisten toiminnan muuttamiseen. Kehittämistutkimuksen kohteena voivat olla esimerkiksi tuotteet, palvelut, prosessit ja toiminnot eli ei-sosiaaliset ilmiöt. Muilta osain nämä tutkimukset eivät eroa toisistaan, ja usein nämä tutkimukset rinnastetaan toisiinsa. (Kananen 2012, 37; 39; 41; Kananen 2014, 13; 15.)

Alun perin opinnäytetyö aloitettiin tekemään toimeksiantona erälle toiminimiyrittäjälle. Tarkoituksena oli tuottaa tietoa toimeksiantajalle toiminimestä ja osakeyhtiöstä sekä laatia ohje toimintamuodon muutoksesta toimeksiantajaa ja hänen tarpeitaan varten. Tarkoituksena oli tehdä toiminnallinen tutkimus käyttäen haastattelua aineistonkeruumenetelmänä. Toiminimiyrittäjää oli tarkoitus haastatella opinnäytetyötä varten. Haastattelun avulla oli tarkoitus selvittää toiminimiyrittäjän liiketoiminnan nykytila ja tulevaisuuden suunnitelmat liittyen yhtiömuodon muutokseen. Toimeksiantaja joutui jättäytymään pois opinnäytetyöstä ennalta arvaamattoman syyn takia. Tämän vuoksi työ toteutettiin ilman toimeksiantajaa.

Toimeksiantajan jäätyä pois opinnäytetyön aihe pysyi kuitenkin samana ja työstä muodostui toiminnallinen tutkimus. Tässä tutkimuksessa on myös kehittämistutkimuksen piirteitä, sillä tutkimus kohdistuu ei-sosiaaliseen ilmiöön. Tutkija ei myöskään itse osallistu kehittämiskohteen toimintaan. Työn tavoitteeksi muodostui tiedon tuottaminen toiminimen ja osakeyhtiön eroista sekä ohjeen laatiminen toiminimen muuttamisesta osakeyhtiöksi ilman

veroseuraamuksia. Tavoitteena oli laatia ohje toimeksiantajan näkökulmasta siitä huolimatta, että varsinaista toimeksiantajaa ei tässä työssä ollut. Ohjeen tavoitteena oli myös antaa tietoa yhtiömuodon muutoksen vaikutuksista, osakeyhtiön verotuksesta ja varojen jaosta sekä asioista, joita osakeyhtiön tulee huomioida toiminnassaan. Opinnäytetyön tavoitteena oli laatia ohje, jota toiminimiyrittäjät voivat hyödyntää suunnitellessaan yhtiömuodon muutosta osakeyhtiöksi. Tavoitteena oli myös, että tilitoimistoissa työskentelevät voivat hyödyntää tätä ohjetta neuvoessaan asiakkaitaan yhtiömuodon muutoksessa.

5.2 Ohjeen laatiminen

Työn tavoitteiden asettamisen jälkeen aloitettiin aiheeseen liittyvään teoriaan perehtyminen ja teoriaosuuden kirjoittaminen. Teoriaosuutta kirjoittaessa aiheeseen liittyviä lähteitä löytyi lisää ja näitä lähteitä myös hyödynnettiin tässä työssä. Ohjeen laatiminen aloitettiin helmikuussa vuonna 2020 työn teoriaosuuden valmistuttua. Toimeksiantajan jäätyä pois opinnäytetyöstä haastattelua ei voitu suorittaa. Havainnointia ei myöskään voitu suorittaa, koska työllä ei ollut toimeksiantajaa. Näin ollen tutkija ei myöskään voinut osallistua kehittämiskohteen toimintaan. Tämän vuoksi työstä muodostui teorialähtöinen tutkimus.

Keskeisimmiksi ja tärkeimmiksi lähteiksi tässä työssä muodostuivat Verohallinnon sekä Patentti- ja rekisterihallituksen ohjeistukset ja lainsäädännön osalta osakeyhtiölaki sekä tuloverolaki. Muuta aiheeseen liittyvää lainsäädäntöä, kirjallisuutta sekä erilaisia verkkolähteitä käytettiin myös lähteinä. Teoriaosuuden laadinnassa käytettiin uusimpia, päivitettyjä teoksia ja lähteitä. Teoriaosuudessa otettiin huomioon heinäkuussa vuonna 2019 voimaan tullut lain muutos koskien osakeyhtiön vähimmäisosakepääoman poistumista. Vuonna 2020 voimaan tullut muutos tulolähdejaon poistumisesta verotuksessa, mikä vaikuttaa osakeyhtiön verotettavan tulon laskemiseen, otettiin myös huomioon teoriaosuuden laadinnassa. Ohje yhtiömuodon muutoksesta osakeyhtiöksi laadittiin teorian pohjalta. Näin ollen ohjeen laadinnassa otettiin myös huomioon nämä voimaan tulleet muutokset, jotta ohjeesta muodostuisi ajantasainen ohje.

Ohjeen laatiminen aloitettiin pohtimalla teoriaosuudessa käsiteltyjä aiheita ja mietittiin, mistä aiheista ohjeessa tulisi kertoa. Ohjeen ensimmäinen versio sisälsi perusteita yhtiömuodon muutokselle sekä ohjeistavia kohtia toiminimen muuttamisesta osakeyhtiöksi ja uuden osakeyhtiön perustamisesta. Ohje laajeni ja tarkentui sisällöltään ohjeen laatimisen edetessä. Ohjetta laatiessa tuli myös esille muutamia uusia asioita aiheeseen liittyen, kuten edunsaajailmoituksen tekeminen, joita ei ollut otettu huomioon työn teoriaosuuden laadinnassakaan. Nämä asiat lisättiin ohjeeseen ja myös teoriaosuuteen. Kun ohje oli saatu sisällöltään valmiiksi, käytiin työn teoriaosuus läpi ja varmistettiin, että ohjeessa on mai-

nittu kaikki tarpeelliset ja oleelliset asiat. Alkuvaiheessa ohjeessa oli mukana tietoa osakeyhtiön hallintoneuvostosta. Tämä kuitenkin poistettiin lopullisesta ohjeesta, sillä sitä ei koettu tarpeelliseksi tämän ohjeen kannalta. Lopuksi vielä tarkistettiin tekstin oikeinkirjoitus ja ohjeen selkeys ulkonäöltään. Lopullisesta ohjeesta muodostui laajempi kuin mitä se oli alussa hahmotteluvaiheessa.

Ohjetta laatiessa täytyy ottaa huomioon tiettyjä asioita, jotta ohjeesta tulee selkeä. Jos ohjeen oheen sijoitetaan muuta tekstiä, ohjeistava kohta täytyy erottaa muusta tekstistä, jotta lukija ymmärtää, mikä on varsinainen ohje. Ohje kertoo, kuinka käyttäjän tulee toimia. Joskus tekstiin halutaan mukaan myös ohjeen taustaa, eli se, miksi käyttäjän on tehtävä jotain. Nämä kaksi erilaista sisältökohtaa pitää erottaa selkeästi toisistaan. Torppa (2014, 184) kuitenkin toteaa, että lukijaa häiritsee, jos ohjeeseen on sisällytetty muuta informaatiota varsinaisen ohjeen lisäksi. Ohjeen tulee olla rakenteeltaan ja kieleltään selkeä ja verbimuotona tulee käyttää käskymuotoa eli imperatiivia. Ohjeen laatija voi kokea käskymuodon käyttämisen epäkohteliaaksi. Lukija kuitenkin ymmärtää paremmin, mitä hänen täytyy tehdä, kun ohjeessa käytetään käskymuotoa. Ohjeella täytyy aina olla myös otsikko. Otsikosta tulee käydä ilmi, mitä varten ja mihin tarkoitukseen ohje on olemassa. Pitkät ohjeet tulee pilkkoa osiin ja osat eritellään toisistaan väliotsikoilla, numeroilla tai kappalejaolla. Ohje jaetaan vaiheisiin tekemisen järjestyksessä. Ohje tulee muistaa päivittää käytännön, tekniikan ja ympäristön muuttuessa. (Torppa 2014, 182-187.)

Ohjeen laadinnassa otettiin myös huomioon Torpan (2014) neuvot selkeän ohjeen laatimisesta. Ohjeistavien kohtien laadinnassa käytettiin käskymuotoa eli imperatiivia, jotta lukija ymmärtää mitä hänen pitää tehdä. Ohjeeseen laitettiin ohjeistavien kohtien lisäksi myös muuta tekstiä. Ohjeeseen sisällytettiin ohjeen taustaa sekä muuta informaatiota, jotta lukija ymmärtää miksi hänen on tehtävä jotain. Ohjeeseen sisällytettiin myös tietoa, mitä lukijan tulee tietää käsiteltävästä aiheesta kokonaisuuden kannalta. Tämä muun tekstin sisällyttäminen ohjeeseen koettiin tarpeelliseksi lukijan kannalta. Ohjeistavat kohdat ja muu teksti pyrittiin erottelemaan toisistaan selkeästi.

Ohjeen otsikko pyrittiin laatimaan niin, että siitä käy ilmi ohjeen aihe ja sen tarkoitus. Ohje pyrittiin jakamaan osiin. Osat pyrittiin erittelemään toisistaan käyttäen väliotsikoita, numeroita, luettelomerkkejä sekä kappalejakoja. Osassa tekstiä käytettiin myös lihavoitua fonttia, jotta kyseinen teksti erottuisi paremmin muusta tekstistä. Ohje pyrittiin jakamaan vaiheisiin tekemisen järjestyksessä. Ohje pyrittiin myös laatimaan rakenteeltaan ja kieleltään selkeäksi.

5.3 Ohje toiminimen muuttamisesta osakeyhtiöksi

Tässä opinnäytetyössä laadittiin ohje toiminimen muuttamisesta osakeyhtiöksi. Laadittu ohje löytyy liitteestä 1. Ohje jakautuu kahdeksaan eri lukuun. Ohjeen ensimmäinen luku on johdanto, jossa kerrotaan ohjeen taustaa sekä ohjeen sisällöstä. Siinä kerrotaan myös vuosina 2019 ja 2020 voimaan tulleista muutoksista ja näiden huomioimisesta ohjeen laadinnassa. Toisessa luvussa kerrotaan perusteita yhtiömuodon muutokselle ja vertaillaan toiminimeä ja osakeyhtiötä. Näiden yhtiömuotojen hyvistä ja huonoista puolista kerrotaan samassa luvussa. Tästä luvusta löytyy myös taulukko, jossa vertaillaan toiminimeä ja osakeyhtiötä erojen havainnollistamiseksi.

Ohjeen kolmannessa luvussa käsitellään edellytyksiä toiminimen muuttamisesta osakeyhtiöksi. Kolmannessa luvussa kerrotaan, kuinka yhtiömuodon muutos toteutetaan ilman veroseuraamuksia. Tässä luvussa kerrotaan myös, että yhtiöoikeudellisesti kysymyksessä ei ole yhtiömuodon muutos vaan uuden yhtiön perustaminen. Lisäksi luvussa kerrotaan jatkuvuuden periaatteen noudattamisesta sekä yrityksen identtisuuden säilyttämisestä. Negatiivisesta omasta pääomasta yhtiömuodon muutoksessa kerrotaan myös.

Muutettaessa toiminimi osakeyhtiöksi perustetaan uusi osakeyhtiö. Neljännessä luvussa kerrotaan, mitä osakeyhtiön perustaminen sisältää. Luku on jaettu neljään alalukuun, joita ovat perustamissopimuksen laatiminen, yhtiöjärjestyksen laatiminen, perustamisilmoitus kaupparekisteriin sekä edunsaajailmoitus kaupparekisteriin. Nämä alaluvut etenevät ohjeessa tekemisen järjestyksen mukaan. Jokaisessa alaluvussa kerrotaan yksityiskohtaisesti, kuinka nämä sopimukset ja ilmoitukset laaditaan. Kyseisiin sopimuksiin ja ilmoitukseen liittyen on myös annettu tarkentavia ohjeita ja lisätietoja. Toiminimen yritystoiminnan lopettamisesta kerrotaan viidennessä luvussa.

Kuudennessa luvussa käsitellään osakeyhtiön hallintoa. Tämä luku on myös jaettu alalukuihin. Ensimmäisessä alaluvussa kerrotaan osakeyhtiön ylimmästä päättävästä elimestä eli yhtiökokouksesta sekä sen tehtävistä ja osakkeista. Toinen alaluku käsittelee hallitusta, joka on ainoa pakollinen toimielin osakeyhtiössä. Tässä alaluvussa kerrotaan hallitukselle kuuluvista tehtävistä ja vastuista. Kuudennen luvun lopussa kerrotaan vapaaehtoisesta osakassopimuksesta, mikä se on ja milloin se kannattaa tehdä.

Ohjeen seitsemännessä luvussa kerrotaan yhtiömuodon muutoksen vaikutuksista. Luku on jaettu kuuteen alalukuun käsiteltävien aiheiden mukaan. Yhtiömuodon muutos vaikuttaa muun muassa verotukseen, josta kerrotaan ensimmäisessä alaluvussa. Verotukseen liittyen tässä alaluvussa kerrotaan poistoista, toimintavarauksesta, vahvistetuista tappioista sekä tuloslaskelmasta ja taseesta. Toinen alaluku käsittelee osakeyhtiön verotusta ja

verotettavan tulon laskemista. Kolmannessa alaluvussa kerrotaan osinkojen verotuksesta ja varojen jakamisesta. Tässä luvussa kerrotaan, kuinka osakeyhtiö saa jakaa varoja. Luvussa kerrotaan myös nettovarallisuuden ja osakkeen matemaattisen arvon laskemisesta sekä osinkojen verokohtelusta. Neljäs alaluku käsittelee verovapaita henkilökuntaetuja, joita osakeyhtiö voi järjestää työntekijöilleen. Viidennessä alaluvussa kerrotaan peitellystä osingosta. Osakeyhtiön kirjanpitovelvollisuudesta ja tilinpäätöksen laatimisesta kerrotaan viimeisessä alaluvussa.

Ohjeen viimeisessä, kahdeksannessa, luvussa kerrotaan mistä lähteistä ohjeen lukija löytää lisätietoa koskien yhtiömuodon muutosta ja osakeyhtiötä. Lähteinä ovat Patentti- ja rekisterihallituksen ohjeet, Verohallinnon ohjeet, lainsäädäntö, kirjalliset lähteet sekä verkkolähteet. Lähteet ovat listattuna tässä luvussa. Lähteet ovat samoja kuin mitä on käytetty tämän työn ja ohjeen laadinnassa.

6 Pohdinta

Tässä luvussa tarkastelen työssä laatimaani ohjetta. Pohdin ohjeen tarpeellisuutta ja ajan-kohtaisuutta vertailemalla ohjetta aiheeseen liittyviin aiemmin tehtyihin tutkimuksiin. Tuon myös esille kehittämisehdotuksia ohjeen suhteen. Luvun lopussa arvioin koko opinnäytetyöprosessia ja omaa oppimistani.

6.1 Laaditun ohjeen tarkastelu

Tuloverolain 24 §:n mukaan yhtiömuodon muutos toiminimestä osakeyhtiöksi ei aiheuta veroseuraamuksia, kun toiminimiyrittäjä perustaa uuden osakeyhtiön ja toiminimen varat ja velat siirretään samoista arvoista perustettavalle yhtiölle. Kyseisen lain pykälän noudattaminen on siis tärkeää yhtiömuodon muutoksessa. Tässä opinnäytetyössä laatimassani ohjeessa otin huomioon tämän tuloverolain pykälän ja laadin ohjeen noudattaen tätä lain pykälää. Yhtiömuodon muutos ilman veroseuraamuksia edellyttää myös uuden osakeyhtiön perustamista. Osakeyhtiön perustamisesta säännellään tarkoin osakeyhtiölaissa. Tämän vuoksi myös osakeyhtiölaki oli tärkeässä osassa ohjeen laadinnassa. Patentti- ja rekisterihallituksen sekä Verohallinnon ohjeistuksista löytyy myös tarkentavia ohjeita yhtiömuodon muutokseen liittyen ja otin nämä tarkentavat ohjeet huomioon laatiessani ohjetta.

Koska yhtiömuodon muutoksen toteuttaminen ilman veroseuraamuksia edellyttää aiemmin mainittujen lakien noudattamista, erilaisten verkkolähteiden käyttämistä lähteinä tuli tarkastella kriittisesti luotettavan tiedon saamiseksi. Myös kirjallisia lähteitä käyttäessäni tiedon ajantasaisuutta tuli tarkastella siitä huolimatta, että kirjalliset lähteet olivat uusimpia painoksia. Ohjeen laadinnassa otin myös huomioon vuonna 2019 voimaan tulleen lain muutoksen osakeyhtiön vähimmäisosakepääoman poistumisesta. Myös vuonna 2020 voimaan tulleen muutoksen tulolähdejaon poistumisesta verotuksessa, mikä vaikuttaa osakeyhtiön verotettavan tulon laskemiseen, otin huomioon ohjeen laadinnassa. Edellä mainittujen muutosten huomioiminen ohjeen laadinnassa oli tärkeää, jotta ohjeesta muodostui ajantasainen.

Aiheeseen liittyen on tehty muutama tutkimus aiemmin. Tauriainen (2018) on tarkastellut työssään toiminimen, kommandiittiyhtiön sekä avoimen yhtiön muuttamista osakeyhtiöksi. Tauriaisen työssään laatima opas on toimeksiantajan pyynnöstä salainen, joten muut kuin toimeksiantaja eivät näe tätä opasta. Oppaan sisällysluettelo on kuitenkin näkyvillä Tauriaisen työssä, joten siitä näkee oppaassa käsiteltävät aiheet. Tauriaisen laatima opas on tarkoitettu kirjanpitäjien käyttöön ja oppaassa käsitellään yhtiömuodon muutosvaiheeseen liittyviä kirjauksia. Koska Tauriaisen laatima opas on salainen, muut kuin työn toimeksiantaja eivät voi hyödyntää tätä opasta. Ojanperä (2015) on käsitellyt työssään toiminimen

muuttamista osakeyhtiöksi ja laatinut ohjeistuksen tilitoimistolle. Ojanperä on tarkastellut yhtiömuodon muutoksen kannattavuutta eri näkökulmista. Laatimassaan ohjeistuksessa Ojanperä on käsitellyt toiminimeä ja osakeyhtiötä. Ojanperä on ohjeistuksessa myös kertonut näkökulmia, milloin muutos kannattaa toteuttaa sekä käynyt läpi yritysmuodon muutosprosessin.

Tässä opinnäytetyössä käsittelin vain toiminimen muuttamista osakeyhtiöksi. Käsittelin näitä yhtiömuotoja laajemmin kuin Tauriainen on käsitellyt työssään. Tässä opinnäytetyössä laatimassani ohjeessa ohjeistetaan yksityiskohtaisesti, kuinka yhtiömuodon muutos toiminimestä osakeyhtiöksi toteutetaan ilman veroseuraamuksia. Tässä opinnäytetyössä laatimani ohje eroaa Tauriaisen laatimasta oppaasta osittain myös käsiteltävien aiheiden suhteen. Tässä työssä laatimani ohje eroaa myös Ojanperän laatimasta ohjeistuksesta siinä, että laatimassani ohjeessa kerron myös muutoksen aiheuttamista vaikutuksista sekä asioista, mitä osakeyhtiön pitää ottaa huomioon toiminnassaan.

Monet toiminimiyrittäjät harkitsevat yhtiömuodon muutosta osakeyhtiöksi liiketoiminnan kasvaessa, joten ajantasainen ohje muutoksen toteuttamisesta on tarpeellinen monille toiminimiyrittäjille sekä tilitoimistoissa työskenteleville, jotka neuvovat asiakkaitaan yhtiömuodon muutoksen suhteen. Kuten jo aiemmin totesin, tässä työssä laatimassani ohjeessa otin huomioon vuonna 2019 ja vuonna 2020 voimaan tulleet muutokset. Lähteinä käytin myös uusimpia ja päivitettyjä teoksia. Näin ollen laatimastani ohjeesta muodostui ajantasainen ohje. Ohjeen laadinnassa otin huomioon myös muutoksen aiheuttamat vaikutukset sekä kerroin asioista, mitä osakeyhtiön pitää ottaa huomioon toiminnassaan. Muutos aiheuttaa vaikutuksia verotukseen liittyen ja osakeyhtiö eroaa toiminimestä muun muassa verotuksen ja varojen jakamisen suhteen. Ohjeen laadinnassa koin tärkeäksi, että kerron näistä asioista ohjeessa, jotta ohjeen käyttäjä saa selkeän kuvan myös muutoksen aiheuttamista vaikutuksista sekä asioista, mitä osakeyhtiön tulee huomioida toiminnassaan.

Opinnäytetyössä laatimaani ohjetta ei voitu testata opinnäytetyöprosessin aikana, koska työlläni ei ollut toimeksiantajaa. Jos ohjetta olisi testattu prosessin aikana, olisin voinut saada varmuuden ohjeen käyttökelpoisuudesta. Jos toiminimiyrittäjä olisi lukenut ohjeen ja antanut kommentteja ohjeesta prosessin aikana, olisin voinut saada varmuuden siitä, että ohje on sisällöltään selkeä ja ymmärrettävä. Jos toiminimiyrittäjä olisi antanut kehittämissuhteita ohjeen suhteen, olisin voinut muuttaa ohjetta kehittämissuhteiden perusteella. Vaikka tämän opinnäytetyön alkuperäinen toimeksiantaja ei osallistunutkaan tähän työhön, hän voi kuitenkin hyödyntää tätä opinnäytetyötä ja työssä laatimaani ohjetta tulevaisuudessa.

Torpan (2014, 187) mukaan ohjetta tulee muistaa päivittää käytäntöjen muuttuessa. Koska tässä työssä laatimani ohje on osa opinnäytetyötä, on ohjeen päivittäminen hieman hankalaa. Kehittämisehdotuksena ohjeen päivittämiseksi ja ajan tasalla pitämiseksi on se, että ohje ladattaisiin verkkoon sellaiselle sivustolle, jossa ohjetta on helppo muokata ja päivittää. Kaiken kaikkiaan omasta mielestäni ohjeesta muodostui kuitenkin selkeä, yksityiskohtainen ja ajantasainen. Ohje on myös ajankohtainen aikaisemmin mainittujen vuosina 2019 ja 2020 voimaan tulleiden muutosten vuoksi. Ohje ja koko opinnäytetyö eivät ole salaisia, joten opinnäytetyö on kokonaisuudessaan kaikkien hyödynnettävissä.

6.2 Opinnäytetyöprosessin ja oman oppimisen arviointi

Aloitin opinnäytetyön tekemisen alun perin toimeksiantona eräälle toiminimiyritykselle tammikuussa vuonna 2020. Toimeksiantajan jäätyä pois tästä työstä työn tarkoitus muuttui, mutta aihe pysyi kuitenkin samana. Olin laatinut työn teoriaosuutta tässä vaiheessa jo paljon ja aiheeltaan työ myös kiinnosti minua. Tämän vuoksi en halunnut vaihtaa työn ai-
hetta. Päätin laatia työn valitusta aiheesta ja toteuttaa sen ilman toimeksiantajaa. Alun pe-
rin suunniteltu toimeksiantajan haastattelu jäi toteuttamatta ja työstä muodostui teorialäh-
töinen toiminnallinen tutkimus.

Työn etenemiselle olin laatinut viikkokohtaisen suunnitelman. Työ eteni aikataulun mukai-
sesti muutamia muutoksia lukuun ottamatta. Laatimassani aikataulussa olin suunnitellut
kirjoittavani työn johdannon ja tiivistelmän viimeisenä. Aloitin johdannon ja tiivistelmän kir-
joittamisen kuitenkin jo aikaisemmin muun kirjoittamisen ohella. Pidin opinnäytetyön oh-
jaajani myös ajan tasalla toimeksiantajan pois jäämisestä sekä palautin hänelle työstäni
väliversioita työn edetessä. Sain ohjaajaltani palautetta työni suhteen ja tein muutoksia
työhöni saadun palautteen perusteella. Työ valmistui ajallaan huhtikuun lopussa vuonna
2020.

Opinnäytetyön tekeminen oli minulle entuudestaan tuttua, sillä olen tehnyt yhden opinnäy-
tetyön aikaisempiin opintoihini liittyen. Toiminnallisesta opinnäytetyöstä ja ohjeen laatimi-
sesta minulla ei kuitenkaan ollut aikaisempaa kokemusta. Toiminnallisen opinnäytetyön
rakenteen hahmottaminen tuntui aluksi haastavalta. Opinnäytetyön tulee noudattaa rapor-
tointiohjeita ja toiminnallisista opinnäytetöistä löytyy myös teoretietoa. Jokainen opinnäy-
tetyö on kuitenkin yksilöllinen tutkimus. Haastavalle tuntui muodostaa työstä rakenteeltaan
selkeä. Mielestäni onnistuin tässä kuitenkin hyvin. Opinnäytetyössä tulisi käyttää lähteinä
myös kansainvälisiä lähteitä, mikä aiheutti haasteita tämän työn tekemisessä. Kuten aiem-
min jo totesin, yhtiömuodon muutoksessa tulee noudattaa voimassa olevaa Suomen lain-
säädäntöä sekä Verohallinnon ja Patentti- ja rekisterihallituksen ohjeistuksia. Tämän

vuoksi en löytänyt aiheeseen liittyviä kansainvälisiä lähteitä, joten en käyttänyt niitä tässä työssä.

Tämä opinnäytetyö on aiheeltaan minua itseäni kiinnostava sekä työelämäni hyödyttävä. Aiheeltaan tämä työ on myös syventänyt omia opintojani ja asiantuntemustani, sillä suuntautumisopinoina olen opiskellut laskentatoimea. Olen opiskellut muun muassa yritystoiminnan verotusta. Tämän opinnäytetyön myötä asiantuntemukseni toiminimen ja osakeyhtiön verotuksesta on syventynyt ja laajentunut. Osakeyhtiölakia on myös käsitelty suorittamissani opinnoissa. Tämän opinnäytetyön myötä olen kuitenkin tutustunut osakeyhtiöläkiin paljon syvällisemmin kuin missä määrin sitä on käsitelty opinnoissani. Yhtiömuodon muutos toiminimestä osakeyhtiöksi ei ollut minulle kovinkaan tuttua entuudestaan, joten teoriaosuuden kirjoittaminen ja ohjeen laatiminen tämän osalta aiheuttivat jonkin verran haasteita. Yhtiömuodon muutoksen osalta opin paljon uutta. Työssä oli myös muitakin minulle uusia aihealueita, joiden oppiminen oli mielenkiintoista ja hyödyllistä. Opinnäytetyöprosessin myötä kirjoitustaitoni myös kehittyivät. Uskon, että tästä on paljon hyötyä työelämässä tulevaisuudessa. Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessi sujui hyvin. Opinnäytetyön tekeminen oli opettavainen ja mielenkiintoinen prosessi. Saavutin työlleni asettamat tavoitteet ja olen tyytyväinen työni lopputulokseen.

Lähteet

Erkkilä, J. 3.6.2019. Salkkumedia Oy. Milloin osakeyhtiö kannattaa valita yhtiömuodoksi? Luettavissa: <https://www.salkunrakentaja.fi/2019/06/osakeyhtio-yhtiomuoto/>. Luettu: 24.2.2020.

Futuredu Oy 2020a. Toiminimi lyhyesti. Luettavissa: <https://xn--yrit-ooa.fi/toiminimi>. Luettu: 21.2.2020.

Futuredu Oy 2020b. Toiminimen perustaminen. Luettavissa: <https://xn--yrit-ooa.fi/toiminimen-perustaminen>. Luettu: 27.1.2020.

Futuredu Oy 2020c. Toiminimen verotus ja arvonlisävero. Luettavissa: <https://xn--yrit-ooa.fi/toiminimen-verotus-tuloverotus-ja-arvonlisaverotus>. Luettu: 24.2.2020.

Futuredu 2020d. Osakeyhtiön perustaminen. Luettavissa: <https://xn--yrit-ooa.fi/osakeyhtion-perustaminen>. Luettu: 18.2.2020.

Futuredu Oy 2020e. Osakeyhtiön verotus. Luettavissa: <https://xn--yrit-ooa.fi/osakeyhtion-verotus-arvonlisavero-ja-tulovero>. Luettu 17.2.2020.

Holopainen, T. 2019. Yrityksen perustamisopas – käytännön perustamistoimet. 29. täydennetty painos. Hansaprint Oy. Turenki.

Honkamäki, T., Kujanpää, E. & Pennanen, M. 2018. Yritysjärjestelyjen käsikirja. Kirjanpito, verotus ja yhtiöoikeus. 2. uudistettu painos. Alma Talent Oy. Helsinki.

Immonen, R. 2018. Yritysjärjestelyt. 7. uudistettu painos. Alma Talent Oy. Helsinki.

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print. Tampere.

Kananen, J. 2014. Toimintatutkimus kehittämistutkimuksen muotona. Miten kirjoitan toimintatutkimuksen opinnäytetyönä? Suomen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print. Tampere.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360.

Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 28.6.2017/444.

Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 22.12.2005/1142.

Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558.

Mäkinen, L. 2019. Osakeyhtiö pienyhtiönä. Mediapinta Oy. Tampere.

Ojanperä, A. 2015. Toiminimen muuttaminen osakeyhtiöksi: Ohjeistus tilitoimistoille. Opin-
näytetyö. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Luettavissa: [http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-
201505209214](http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201505209214). Luettu: 24.3.2020.

Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.

Patentti- ja rekisterihallitus 2018. Yksityisen elinkeinonharjoittajan ("toiminimen") lopetta-
misilmoitus. Luettavissa: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yeh/lopettaminen.html>. Lu-
ettu: 18.2.2020.

Patentti- ja rekisterihallitus 2019a. Yksityisen elinkeinonharjoittajan perustamisilmoitus.
Luettavissa: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yeh/perustaminen.html>. Luettu:
21.2.2020.

Patentti- ja rekisterihallitus 2019b. Vaatimus osakepääomasta poistuu 1.7.2019. Luetta-
vissa: [https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/osakeyhtion_asunto-osakeyh-
tion_ja_keskinaisen_kiinteistososakeyhtion_osakepaaomavaatimus_pois-
tuu_1.7.2019.html](https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/osakeyhtion_asunto-osakeyh-
tion_ja_keskinaisen_kiinteistososakeyhtion_osakepaaomavaatimus_pois-
tuu_1.7.2019.html). Luettu: 28.1.2020.

Patentti- ja rekisterihallitus 2019c. Edustamiseen oikeutetut. Luettavissa:
[https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen/edustamiseen_oikeute-
tut.html](https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen/edustamiseen_oikeute-
tut.html). Luettu: 10.2.2020.

Patentti- ja rekisterihallitus 2019d. Osakepääoman menettäminen. Luettavissa:
[https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/muutosilmoitus/osakepaaoma/osakepaa-
oman_menettaminen.html](https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/muutosilmoitus/osakepaaoma/osakepaa-
oman_menettaminen.html). Luettu: 2.4.2020.

Patentti- ja rekisterihallitus 2019e. Yksityisen elinkeinonharjoittajan toiminnan jatkaminen osakeyhtiönä. Luettavissa: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yeh/muutokset/muutos-osakeyhtioksi.html>. Luettu: 18.2.2020.

Patentti- ja rekisterihallitus 2020a. Osakeyhtiön perustamisilmoitus. Luettavissa: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen.html>. Luettu: 10.3.2020.

Patentti- ja rekisterihallitus 2020b. Paperilomakkeet osakeyhtiön perustamisilmoitusta ja perustamista varten. Luettavissa: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/perustaminen/paperilomakkeet.html>. Luettu: 10.3.2020.

Patentti- ja rekisterihallitus 2020c. Yrityksen edunsaajien (omistajien) tiedot kaupparekisteriin 1.7.2020 mennessä. Luettavissa: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/edunsaajatiedot.html>. Luettu: 19.3.2020.

Tauriainen, S. 2018. Yhtiömuodon muutos osakeyhtiöksi: Opas toimeksiantajayritykselle. Opinnäytetyö. Oulun ammattikorkeakoulu. Luettavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018111917502>. Luettu: 24.3.2020.

Tilintarkastuslaki 18.9.2015/1141.

Torppa, T. 2014. Työssään kirjoittavan opas. Talentum Media Oy. Helsinki.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535.

Verohallinto 2018. Osinkotulojen verotus. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47901/osinkotulojen-verotus/>. Luettu 13.2.2020.

Verohallinto 2019a. Yhteisöjen tulolähteiden verotukseen muutoksia. Luettavissa: https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/uutishuone/verotuksen_muutoksia/yhteis%C3%B6jen-tulol%C3%A4hteiden-verotukseen-muutoksia/. Luettu: 12.2.2020.

Verohallinto 2019b. Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48395/toimintamuodon-muutos-osakeyhti%C3%B6ksi/>. Luettu: 19.2.2020.

Verohallinto 2020a. Rahan nostot ja yksityiskäyttö – yksityinen elinkeinonharjoittaja. Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/veroilmoitus/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/rahan-nostot-ja-yksityisk%C3%A4ytt%C3%B6/>. Luettu: 24.1.2020.

Verohallinto 2020b. Miten yksityisen elinkeinonharjoittajan nettovarallisuus lasketaan? Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/veroilmoitus/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/nettovarallisuus/miten-nettovarallisuus-lasketaan/>. Luettu: 24.1.2020.

Verohallinto 2020c. Tappiot – Liikkeen- tai ammattinharjoittaja. Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/veroilmoitus/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/tappiot/>. Luettu: 17.2.2020.

Verohallinto 2020d. Autokulujen vähentäminen – Liikkeen- tai ammattinharjoittaja. Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/veroilmoitus/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/auto--ja-matkakulut/autokulujen-v%C3%A4hent%C3%A4minen/>. Luettu: 17.2.2020.

Verohallinto 2020e. Tuotot – Liikkeen- ja ammattinharjoittajan veroilmoitus. Luettavissa: https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/veroilmoitus/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/ilmoittamisen-ohje/tuotot/#yrityksen_ajoneuvot. Luettu: 17.2.2020.

Verohallinto 2020f. Mitä liikkeen- tai ammattinharjoittaja voi vähentää verotuksessa. Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/veroilmoitus/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/v%C3%A4hennykset/>. Luettu: 17.2.2020.

Verohallinto 2020g. Henkilökuntaedut verotuksessa. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/62486/henkil%C3%B6kuntaedut-verotuksessa3/>. Luettu: 25.2.2020.

Verohallinto 2020h. Peitelty osinko. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48147/peitelty-osinko5/>. Luettu: 3.4.2020.

Verohallinto 2020i. Osakeyhtiön tuloverotus – verovuosi 2020. Luettavissa: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/tuloverotus/osakeyhtio-ja-osuuskunta/verovuosi-2020/>. Luettu: 12.2.2020.

Verohallinto 2020j. Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi. Luettavissa:
<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48395/toimintamuodon-muutos-osakeyhti%C3%B6ksi2/>. Luettu: 2.4.2020.

Verohallinto 2020k. Toimintavaraus – yksityinen elinkeinonharjoittaja. Luettavissa:
<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/ilmoittaminen-ja-maksaminen/veroilmoitus/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/toimintavaraus/>. Luettu: 20.2.2020

Verotieto Oy. 2019. Yrityksen verotietopaketti. UPC Print. Vaasa.

Villa, S. 2018. Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö. 5. uudistettu painos. Alma Talent Oy. Helsinki.

Yrityksen-perustaminen.net 2020. Yritysmuodot. Luettavissa: <https://yrityksen-perustaminen.net/yritysmuodot/>. Luettu: 6.3.2020.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä 2020a. Tietoa palvelusta. Luettavissa:
<https://www.ytj.fi/index/tietoapalvelusta.html>. Luettu: 21.2.2020.

Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä 2020b. Osakeyhtiön perustamisilmoitus. Luettavissa:
<https://www.ytj.fi/index/ilmoittaminen/perustamisilmoitus/osakeyhtio.html>. Luettu:
28.1.2020.

Liitteet

Liite 1. Ohje toiminimen muuttamisesta osakeyhtiöksi

Ohje toiminimen muuttamisesta osakeyhtiöksi

Huhtikuu 2020

Elina Salonen

Sisällys

- 1 Johdanto
- 2 Perusteita yhtiömuodon muutokselle
- 3 Edellytykset yhtiömuodon muutokselle
- 4 Uuden osakeyhtiön perustaminen
 - 4.1 Perustamissopimuksen laatiminen
 - 4.2 Yhtiöjärjestyksen laatiminen
 - 4.3 Perustamisilmoitus kaupparekisteriin
 - 4.4 Edunsaajailmoitus kaupparekisteriin
- 5 Toiminimen yritystoiminnan lopettaminen
- 6 Osakeyhtiön hallinto
 - 6.1 Yhtiökokous – osakeyhtiön ylin päättävä elin
 - 6.2 Hallitus – osakeyhtiön ainoa pakollinen toimielin
 - 6.3 Osakassopimus
- 7 Muutoksen vaikutukset
 - 7.1 Muutoksen vaikutukset verotuksessa
 - 7.2 Osakeyhtiön verotus
 - 7.3 Osinkojen verotus ja varojen jakaminen
 - 7.4 Verovapaat henkilökuntaedut
 - 7.5 Peitelty osinko
 - 7.6 Kirjanpitovelvollisuus ja tilinpäätöksen laatiminen
- 8 Lisätietoja yhtiömuodon muutoksesta

1 Johdanto

Yksityisen elinkeinonharjoittajan liiketoiminnan kasvaessa yhtiömuodon muutos toiminimestä osakeyhtiöksi on yleensä hyvä vaihtoehto. Yhtiömuodon muutos mahdollistaa pääoman hankkimisen, riskin rajoittamisen sekä kumppanin mukaan ottamisen tulevaisuudessa. Tässä ohjeessa kerrotaan perusteita yhtiömuodon muutokselle sekä ohjeistetaan yksityiskohtaisesti, kuinka yhtiömuodon muutos toiminimestä osakeyhtiöksi toteutetaan ilman veroseuraamuksia. Ohjeessa kerrotaan myös muutoksen aiheuttamista vaikutuksista verotuksessa, osakeyhtiön verotuksesta ja varojen jakamisesta sekä asioista, joita osakeyhtiön pitää ottaa huomioon toiminnassaan.

Ohjeen aihe on tärkeä ja ajankohtainen monille toiminimiyrittäjille sekä tilitoimistoissa työskenteleville ja heidän asiakkailleen. Ohjeen laadinnassa on otettu huomioon vuonna 2019 voimaan tullut lainmuutos osakeyhtiön vähimmäisosakepääoman poistumisesta. Ohjeessa on myös otettu huomioon vuonna 2020 voimaan tullut muutos tulolähdejaon poistumisesta verotuksessa, mikä vaikuttaa osakeyhtiön verotettavan tulon laskemiseen. Ohjeen laadinnassa on käytetty lähteinä Verohallinnon ja Patentti- ja rekisterihallituksen ohjeistusta, aiheeseen liittyvää lainsäädäntöä, alan kirjallisuutta sekä verkkolähteitä. Ohje on laadittu keväällä vuonna 2020.

2 Perusteita yhtiömuodon muutokselle

Osakeyhtiö on turvallisempi vaihtoehto kuin toiminimi riskien ja vastuun kannalta. Toiminimiyrittäjä on vastuussa kaikista tekemistään sopimuksista ja veloistaan henkilökohtaisella omaisuudellaan. Osakeyhtiössä osakkaan vastuu rajoittuu sijoitetun pääoman määrään. Riskien kannalta osakeyhtiö on parempi vaihtoehto kuin toiminimi, kun yritystoiminnan liikevaihto kasvaa suureksi. Yhtiömuodon muuttaminen toiminimestä osakeyhtiöksi voi olla järkevää myös verotuksen kannalta, jos yritystoiminta tuottaa monta vuotta niin sanotusti ylimääräistä voittoa. Toiminimen ja osakeyhtiön verotus eroavat toisistaan, ja osakeyhtiön verotus voi tulla edullisemmaksi kuin toiminimen. Osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen, jonka saama tulo verotetaan osakeyhtiön tulona. Osakeyhtiön tuloveroprosentti on 20. Osakeyhtiön osakkaat voivat saada verovapaita henkilökuntaetuja, toisin kuin yksityinen elinkeinonharjoittaja. Osakeyhtiön verotusta helpottaa vuonna 2020 poistunut tulolähdejako.

Osakeyhtiössä on oltava lakisääteinen hallitus ja ylin päätösvalta on yhtiökokouksella. Tilintarkastajat määräytyvät tilintarkastuslain tai yhtiöjärjestyksen mukaan. Osakeyhtiöllä voi olla toimitusjohtaja, jos niin sovitaan. Voitonjako tapahtuu maksamalla osinkoa osakkaille. Osakeyhtiö voi maksaa myös palkkaa yrittäjälle itselleen ja työntekijöille. Osakeyhtiön varoista ei voi tehdä yksityisottoja ja yhtiöllä täytyy olla oma pankkitili yritystoimintaa varten. Osakeyhtiölaki säätelee osakeyhtiön toimintaa. Osakeyhtiön vähimmäisosakepääomavaatimus 2 500 euroa poistui heinäkuussa vuonna 2019, joten osakeyhtiön voi nykyään perustaa ilman osakepääomaa. Tämän lakimuutoksen myötä toiminimen muuttaminen osakeyhtiöksi helpottui. Seuraavassa taulukossa havainnollistetaan toiminimen ja osakeyhtiön eroja.

Toiminimen ja osakeyhtiön vertailua

	Toiminimi	Osakeyhtiö
Vastuu	Elinkeinonharjoittaja vastaa henkilökohtaisesti kaikella omaisuudellaan, myös mahdollisesta tappiosta.	Erillinen oikeushenkilö, vastuu rajoittuu osakkaan sijoitettuun pääomapanokseen.
Toimielimet	Yrittäjä itse on ainoa toimielin.	Hallitus
Toimitusjohtaja	Ei	Voi olla sovittaessa.
Tilintarkastajat	Ei	Määräytyy tilintarkastuslain tai yhtiöjärjestyksen mukaan.
Vuosibyrokraatia	Ei	Varsinainen yhtiökokous, mikä täytyy pitää kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.
Päätöksenteko	Yrittäjä itse tekee päätökset.	Ylin päätösvalta on yhtiökokouksella.
Varojen- ja voitonjako	Yrittäjä saa yrityksen tuottaman voiton itsensä ja perheensä käyttöön. Voi tehdä yksityisottoja. Voi maksaa palkkaa muille, mutta ei itselleen.	Voitonjako tapahtuu maksamalla osinkoa osakkaiden osakkeille. Palkanmaksu, ei yksityisottoja.
Verotus	Verotetaan yrittäjän henkilökohtaisena tulona, pääomatulona joko 20, 10 tai nolla prosenttia ja loput ansiotulona.	Itsenäinen verovelvollinen, tuloveroprosentti on 20.

3 Edellytykset yhtiömuodon muutokselle

Kun muutat toiminimesi toiminnan osakeyhtiöksi, yhtiöoikeudellisesti kysymyksessä ei ole yhtiömuodon muutos, vaan uuden yhtiön perustaminen. Toimintamuodon muutos ei aiheuta veroseuraamuksia, kun noudatat jatkuvuuden periaatetta ja säilytät yrityksen identtisyiden. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että perustat uuden osakeyhtiön, jonka osakkeet merkitset yksin tai mahdollisen yrittäjäpuolisosi kanssa, ja luovutat toiminimesi varo- neen ja velkoineen eli apporttina uudelle osakeyhtiölle maksuksi osakemerkinnästä. Yri- tystoiminnan tulee jatkua luonteeltaan ja laajuudeltaan samanlaisena perustettavassa osakeyhtiössä. Perustamisvaiheessa et voi ottaa muita osakkaita mukaan toimintaan.

Edellytyksenä yhtiömuodon muutokselle ja uuden perustettavan osakeyhtiön kaupparekis- teri merkitsemiselle on myös se, että toiminimen varat riittävät velkojen katteeksi. Osake- yhtiön perustamiselle ei enää vaadita vähimmäisosakepääomaa, mutta toiminimen oma pääoma ei voi kuitenkaan olla negatiivinen yhtiömuodon muutosta toteutettaessa. Jos toi- minimiyrittäjä on yhtiömuodon muutokseen liittyen kasvattanut negatiivista omaa pää- omaa keinotekoisesti nostamalla varoja ennen yhtiömuodon muutosta, voidaan tämä va- rojen nostaminen katsoa peiteltyksi osingoksi. Poikkeuksellisen suuri yksityisotto juuri en- nen yhtiömuodon muutosta tai yksityisottojen poikkeuksellinen rahoitustapa voivat viitata negatiivisen oman pääoman keinotekoiseen kasvattamiseen.

4 Uuden osakeyhtiön perustaminen

Toiminimen muuttaminen osakeyhtiöksi muodostuu perustamissopimuksen laatimisesta, yhtiöjärjestyksen laatimisesta sekä perustamisilmoituksen tekemisestä kaupparekisteriin. Perustamisilmoituksen tekemisen jälkeen yhtiön tulee myös tehdä edunsaajailmoitus kaup- parekisteriin. Tässä luvussa kerrotaan näistä toimenpiteistä tarkemmin.

4.1 Perustamissopimuksen laatiminen

Laadi ja allekirjoita perustamissopimus kirjallisesti

1. Mainitse sopimuksen päivämäärä.
2. Yksilöi kaikki osakkeenomistajat ja kunkin merkitsemät osakkeet ja mainitse osak- keesta yhtiölle maksettava määrä eli merkintähinta sekä osakkeen maksuaika.
 - Voit merkitä kaikki osakkeet yksin tai yhdessä mahdollisen yrittäjäpuolisosi kanssa.

- Jokaisen perustamissopimuksessa osakkeita merkitsevän on merkittävä vähintään yksi osake.
 - Osakkeen merkintähinta merkitään osakepääomaan, jos perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä sitä ei ole määrätty merkittäväksi osittain sijoitetun vapaan pääoman rahastoon.
 - Jos yhtiöjärjestyksessä ei määrätä osakkeen nimellisarvoa ja osakkeista maksetaan, voidaan maksettava määrä eli merkintähinta merkitä kokonaan sijoitetun vapaan pääoman rahastoon.
 - Osakepääomaan täytyy aina merkitä jokaisen osakkeen osalta vähintään nimellisarvoa vastaava määrä, jos osakkeella on nimellisarvo.
3. Mainitse sopimuksessa ehto, jonka mukaan osakkeiden merkintähinta maksetaan apporttiomaisuudella.
 4. Tee selvitys apporttiomaisuudesta.
 - Yksilöi apporttiomaisuus ja sillä suoritettava maksu.
 - Mainitse omaisuuden arvostamiseen vaikuttavat seikat ja arvostamisessa noudatetut menetelmät.
 - Apporttiomaisuudella on oltava vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle luovutushetkellä.
 5. Mainitse yhtiön hallituksen jäsenet.
 - Lisätietoja hallituksen jäsenten valinnasta löydät ohjeen kohdasta **6.1 Yhtiökokous – osakeyhtiön ylin päättävä elin.**
 6. Mainitse yhtiön
 - Toimitusjohtaja, jos sellainen on valittu yhtiölle. Lisätietoja toimitusjohtajan valinnasta löydät ohjeen kohdasta **6.2 Hallitus – osakeyhtiön ainoa paikallinen toimielin.**
 - Tilintarkastajat, jos sellaisia on valittu yhtiölle. Lisätietoja tilintarkastajan valinnasta ohjeen kohdasta **6.1 Yhtiökokous – osakeyhtiön ylin päättävä elin.**
 7. Mainitse tilikauden pituus, jos tästä ei määrätä yhtiöjärjestyksessä.
 - Tilikausi on yleensä kalenterivuosi.
 - Aloitettaessa tai lopetettaessa toimintaa tilikausi voi olla lyhyempi tai pidempi kuin 12 kuukautta, enintään kuitenkin 18 kuukautta.
 8. Ota tai liitä yhtiöjärjestys perustamissopimukseen.
 - Lisätietoja yhtiöjärjestyksen laatimisesta löydät ohjeen kohdasta **4.2 Yhtiöjärjestyksen laatiminen.**
 9. Allekirjoita perustamissopimus
 - Kaikki osakkeenomistajat allekirjoittavat sopimuksen ja heidän tulee olla yksimielisiä osakeyhtiön perustamisesta ja sen ehdoista.

- Osakkeiden merkintä tapahtuu perustamissopimuksen allekirjoituksella.
- Osakkeenomistajien allekirjoitettua perustamissopimuksen alkaa johdon jäsenten ja tilintarkastajien toimikausi.

10. Hanki yritystili

- Yritystilin hankkiminen ei ole osa perustamissopimusta, mutta tilin hankkiminen kuuluu perustamistoimenpiteisiin.
- Osakeyhtiö tarvitsee pankkitilin rahaliikenteen hoitoa varten.

Osakeyhtiön hallituksen varsinaiset jäsenet ovat vastuussa perustamisilmoituksen tekemisestä.

4.2 Yhtiöjärjestyksen laatiminen

Laadi yhtiöjärjestys

1. Mainitse osakeyhtiön toiminimi
 - Jos haluat osakeyhtiölle saman nimen, kuin mikä oli toiminimelläsi, toiminimen nimi täytyy muuttaa, tai sen toiminta täytyy lopettaa.
 - Osakeyhtiön nimessä täytyy olla yritysmuodon tunnus ”osakeyhtiö” tai ”oy”.
2. Mainitse osakeyhtiön kotipaikkana oleva Suomen kunta
 - Osakeyhtiöllä voi olla eri kotipaikka, kuin mikä oli toiminimen kotipaikka. Verotuksessa osakeyhtiön ensimmäisen tilikauden kotikuntana pidetään kuitenkin toiminimen viimeisen verovuoden lopun kotikuntaa.
3. Mainitse osakeyhtiön toimiala
 - Mainitse kaikki ne alat, joilla yritys toimii tai suunnittelee toimivansa tulevaisuudessa.
4. Mainitse tilikauden pituus, jos tästä ei määrätä perustamissopimuksessa

4.3 Perustamisilmoitus kaupparekisteriin

Tee osakeyhtiön perustamisilmoitus kaupparekisteriin

1. Tee perustamisilmoitus kaupparekisteriin **kolmen kuukauden kuluessa** perustamissopimuksen allekirjoittamisesta.
2. Tee ilmoitus täyttämällä paperinen Y1-lomake, liitelomake 1 ja henkilötietolomake.
 - Lomakkeet löytyvät Patentti- ja rekisterihallituksen sivuilta.
3. Ilmoita perustamisilmoituksessa
 - Yhtiön toiminimi, toimiala, kotipaikka, osoite sekä tilikausi.
 - Hallituksen jäsenten, varajäsenten ja mahdollisen puheenjohtajan henkilötiedot.

- Mahdollisen toimitusjohtajan ja tilintarkastajien henkilötiedot.
 - Mahdollisten prokuristien ja edustamiseen oikeutettujen henkilöiden henkilötiedot. Lisätietoja edustamisesta löydät ohjeen kohdasta **6.2 Hallitus – osakeyhtiön ainoa pakollinen elin.**
4. Laita ilmoitukseen liitteeksi
- Alkuperäinen perustamissopimus
 - Yhtiöjärjestys
 - Tilintarkastajan lausunto apporttiomaisuudesta
 - Tosite ilmoituksen käsittelymaksusta:
 - Maksa käsittelymaksu, 380 euroa, etukäteen
 - Ohjeet käsittelymaksun suorittamiseen löydät Patentti- ja rekisterihallituksen sivuilta
5. Perustamisilmoituksella voit myös ilmoittaa yrityksesi
- Arvonlisäverovelvollisten rekisteriin
 - Ennakkoperintärekisteriin
 - Työnantajarekisteriin

Osakeyhtiösi saa uuden Y-tunnuksen perustamisen yhteydessä. Toiminimen Y-tunnus ei siirry osakeyhtiölle.

Paperisen perustamisilmoituksen käsittelymaksu on 380 euroa.

Osakeyhtiö syntyy vasta sitten, kun se on rekisteröity kaupparekisteriin.

4.4 Edunsaajailmoitus kaupparekisteriin

Tee edunsaajailmoitus kaupparekisteriin

1. Ilmoita todelliset edunsaajat kaupparekisteriin YTJ-palvelussa perustamisilmoituksen tekemisen jälkeen.
 - Ilmoituksen tekemiseen tarvitset suomalaisen henkilötunnuksen sekä verkkopankkitunnukset.
 - Edunsaajalla tarkoitetaan henkilöä, joka omistaa yrityksen tai muuten käyttää siinä määräysvaltaansa.
 - Ilmoitus täytyy tehdä 1.7.2020 mennessä ja aina edunsaajatietojen muuttuessa.
 - Ilmoituksen tekeminen on maksutonta.
 - Edunsaajatietojen rekisteröiminen perustuu rahanpesulakiin, minkä tarkoituksena on estää ja selvittää rahanpesun harjoittamista.

5 Toiminimen yritystoiminnan lopettaminen

Jos et halua jatkaa toiminimen yritystoimintaa, tee lopettamisilmoitus netissä YTJ-palvelussa.

1. Jos toiminimelläsi on yrityskiinnityksiä, ne täytyy siirtää tai kuolettaa, jotta voit tehdä lopettamisilmoituksen.
2. Allekirjoita lopettamisilmoitus itse tai valtuuta joku henkilö tekemään se puolestasi.

Lopettamisilmoituksen tekeminen on maksutonta.

Patentti- ja rekisterihallitus merkitsee kaupparekisteriin lopettamisilmoituksen tiedot.

6 Osakeyhtiön hallinto

Tässä luvussa kerrotaan yhtiökokouksesta, mikä on osakeyhtiön ylin päättävä elin. Luvussa kerrotaan myös hallituksesta, mikä on ainoa pakollinen toimielin osakeyhtiössä. Vapaaehtoisen osakassopimuksen tekemisestä kerrotaan myös tässä luvussa.

6.1 Yhtiökokous – osakeyhtiön ylin päättävä elin

Yhtiökokouksessa osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiön asioissa. Osakkeenomistajana käytät siis päätösvaltaasi yhtiökokouksessa. Jos merkitset yhtiön osakkeet yhdessä mahdollisen yrittäjäpuolisosi kanssa, myös yrittäjäpuolisosi käyttää päätösvaltaansa yhtiökokouksessa.

Yhtiökokouksen tehtävät

- Yhtiökokous valitsee hallituksen jäsenet
 - Valittava yhdestä viiteen varsinaista jäsentä
 - Jäsenenä ei voi olla alaikäinen tai oikeushenkilö, tai sellainen henkilö, jolle on määrätty edunvalvoja, jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu tai joka on konkurssissa.
 - Jäsenillä tulee olla suomalainen henkilötunnus ja verkkopankkitunnukset.
 - Valittava vähintään yksi varajäsen, jos hallitukseen kuuluu alle kolme jäsentä.
 - Valittava puheenjohtaja, jos hallituksessa on useita jäseniä.

- Yhtiökokous valitsee tilintarkastajan
 - Tilintarkastajan on oltava HT- tai KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisöksi hyväksytty yhteisö.
 - Tilintarkastajilla on oltava suomalainen henkilötunnus.
 - Tilintarkastaja voidaan jättää valitsematta yhtiössä, jossa päättyneellä sekä sitä edeltäneellä tilikaudella on täyttynyt enintään yksi seuraavista edellytyksistä
 - Taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa
 - Liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa
 - Palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä
 - Tilintarkastaja voidaan myös jättää valitsematta, jos yhtiöllä ei vielä ole päättynyttä ja sitä edeltävää tilikautta.
 - Tilintarkastajan valitsemisvelvollisuus voi koskea myös jo toimintaansa aloittavaa osakeyhtiötä, jos tilintarkastusvelvollisuuden määrittävät raja-arvot täyttyvät.
 - Valittava ainakin yksi varatilintarkastaja, jos yhtiölle on valittu vain yksi tilintarkastaja, eikä tämä ole tilintarkastusyhteisö.
 - Tilintarkastajan toimikausi jatkuu toistaiseksi, mutta yhtiöjärjestyksessä toimikauden pituudesta voidaan kuitenkin määrätä toisin.
 - Tilintarkastuksen tarkoituksena on tuottaa varmistettua tietoa yhtiön taloudellisesta asemasta sekä tilikauden tuloksesta tilikauden päättymishetken mukaan.

Muuta tietoa yhtiökokouksesta

- Varsinainen yhtiökokous on pidettävä kerran vuodessa.
 - Päätettävä tilinpäätöksen vahvistamisesta, taseen osoittaman voiton käyttämisestä sekä vastuuvapaudesta hallituksen jäsenille, toimitusjohtajalle sekä hallintoneuvoston jäsenille.
- Ylimääräinen yhtiökokous täytyy pitää, jos hallitus katsoo sen olevan aiheellinen tai, jos yhtiöjärjestyksessä niin määrätään.
- Yhtiökokous päättää yhtiöjärjestyksen muuttamisesta.

Tietoa osakkeista

- Kaikki osakkeet tuottavat yhtäläiset oikeudet yhtiössä, jos yhtiöjärjestyksessä ei toisin määrätä.
- Osakkeet voivat olla erilaisia toisistaan koskien oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan.
 - Jos osakkeet poikkeavat toisistaan, tämän täytyy käydä ilmi yhtiöjärjestyksestä.

- Osakkeet voivat poiketa toisistaan osakkeen tuottaman äänimäärän tai yhtiön varoja jaettaessa tuottaman oikeuden suhteen.
- Osake tuottaa yhden äänen kaikissa asioissa, joita käsitellään yhtiökokouksessa.
 - Osakkeilla voi olla erisuuruinen äänimäärä tai osakkeen tuottama äänioikeus voi olla rajattu, jos yhtiöjärjestyksessä on näin määrätty.
- Osakkeen omistaja omistaa osakkeen ja sen tuottamat oikeudet sekä velvollisuudet yhtiössä.

Osakkeen omistaminen ei tuo omistusoikeutta yhtiön omaisuuteen.

6.2 Hallitus – osakeyhtiön ainoa pakollinen toimielin

Hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja yhtiön toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä.

- Hallitukselle kuuluvat ne tehtävät, joita ei ole osoitettu yhtiökokoukselle.
- Hallitus vastaa siitä, että yhtiön varainhoidon valvonta ja kirjanpito on järjestetty asianmukaisesti.
- Hallituksen vastuulla on kutsua yhtiökokous koolle.
- Hallitus valitsee toimitusjohtajan osakeyhtiölle halutessaan.
 - Toimitusjohtaja vastaa yhtiön päivittäisen toiminnan johtamisesta hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti yleistoimivaltansa puitteissa.
 - Toimitusjohtaja vastaa myös siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen, ja että varainhoito on järjestetty luotettavalla tavalla.
 - Toimitusjohtajalla ja mahdollisella sijaisella on aina oltava asuinpaikka Euroopan talousalueella, jos Patentti- ja rekisterihallitus ei myönnä lupaa poiketa tästä. Toimitusjohtajalla tulee olla myös suomalainen henkilötunnus ja verkkopankkitunnukset.
- Hallitukselle kuuluu toimitusjohtajan vastuulle kuuluva yhtiön juokseva hallinto, jos yhtiössä ei ole toimitusjohtajaa.
- Hallituksen tehtävänä on yhtiökokousten päätösten toimeenpaneminen.
- Hallitus edustaa osakeyhtiötä.
 - Yhtiön edustamisella tarkoitetaan yhtiön edustajan kykyä toimia yhtiön puolesta.
 - Oikeus edustaa yhtiötä ei tuo oikeutta edustajalle tehdä päätöksiä yhtiön puolesta.
- Hallitus voi halutessaan
 - Antaa nimetyille henkilöille oikeuden edustaa yhtiötä.

- Antaa nimetylle henkilölle prokuran, mikä on edustamisoikeutta suppeampi.
- Hallituksen tulee laatia osakkeista ja niiden omistajista osakasluettelo.
 - Luetteloon merkitään osakkeet, osakkeenomistajan nimi ja osoite sekä osakkeiden antamispäivä.
 - Osakasluettelo tulee laatia heti yhtiön perustamisen jälkeen.
 - Osakasluettelo on säilytettävä yhtiön pääkonttorissa jokaisen nähtävänä.
- Hallituksen tulee tehdä ilmoitus, jos yhtiön oman pääoman huomataan olevan negatiivinen.
 - Ilmoitus tulee tehdä verkossa YTJ-palvelussa välittömästi.
 - Ilmoituksen tekeminen maksaa 40 euroa.
 - Hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja allekirjoittaa ilmoituksen.
 - Toimitusjohtaja tai hallituksen varsinainen jäsen voi valtuuttaa ulkopuolisen henkilön tekemään ilmoituksen. Prokura ei kuitenkaan riitä ilmoituksen allekirjoittamiseen.

6.3 Osakassopimus

Osakeyhtiön osakkaat voivat halutessaan solmia osakassopimuksen

- Osakassopimuksessa säännellään osakkeenomistajien oikeuksia ja velvollisuuksia sekä keskinäisiä suhteita yhtiössä.
- Osakassopimuksella voidaan sopia yhtiön omistusta, päätöksentekoa, rahoitusta ja työnjakoa koskevista asioista sekä osakkaiden taloudellisista eduista.
- Osakassopimuksen tekeminen on suositeltavaa, jos osakkeenomistajia on enemmän kuin yksi.
- Osakassopimuksen tekeminen on suositeltavaa myös tasaomisteisissa yhtiöissä (50/50).
- Osakassopimus kannattaa tehdä kirjallisena yhtiötä perustettaessa.
- Osakassopimusta sovelletaan osakkeenomistajien välisissä suhteissa ennen osakeyhtiölakia ja yhtiöjärjestystä.
- Osakassopimusta ei rekisteröidä, eikä se ole julkinen asiakirja niin kuin yhtiöjärjestys.

7 Muutoksen vaikutukset

Yhtiömuodon muutos osakeyhtiöksi vaikuttaa verotukseen. Osakeyhtiö myös eroaa toiminnesta varojen jakamiseen, kirjanpitovelvollisuuteen ja tilinpäätöksen laadintaan liittyen. Näistä muutoksen vaikutuksista, osakeyhtiön verotuksesta, osinkojen verotuksesta ja varojen jakamisesta, verovapaista henkilökuntaeduista sekä peitellystä osingosta kerrotaan tarkemmin tässä luvussa. Myös kirjanpitovelvollisuudesta kerrotaan tarkemmin tässä luvussa.

7.1 Muutoksen vaikutukset verotuksessa

- Toiminimeä verotetaan erillisenä verovelvollisena toimintamuodon muutokseen saakka.
- Toiminimen verovuosi päättyy päivää ennen, kuin osakeyhtiö on merkitty kaupparekisteriin.
- Osakeyhtiön verovuosi alkaa sinä päivänä, kun se merkitään kaupparekisteriin.
- Toimintamuodon muutoksen jälkeen toiminimen verotuksessa vähentämättä olevat menot vähennetään samalla tavalla kuin ne olisi vähennetty ilman toimintamuodon muutosta.

Poistot

- Sinä verovuonna, kun toimintamuodon muutos on tapahtunut, osakeyhtiö saa vähentää sille siirtyneen käyttöomaisuuden hankintamenoista ja muista pitkävaikutteisista menoista poistoina enintään määrät, jotka vastaavat verovuoden enimmäispoistoja, joista on vähennetty toiminimen verotuksessa verovuonna hyväksyttävien poistojen määrä

Toimintavaraus

- Toiminimen mahdolliset toimintavaraukset luetaan sen verovuoden veronalaisiksi tuloiksi, jolloin toimintamuodon muutos on tapahtunut.
 - Toiminimiyrittäjä saa vähentää verovuonna mahdollisesti tekemänsä toimintavarauksen verotettavasta tulostaan.
 - Mahdollinen toimintavaraus täytyy purkaa eli tulouttaa, kun toiminimen yritystoiminta päättyy.

Vahvistetut tappiot

- Toiminimen vahvistetut tappiot siirtyvät pääsääntöisesti uudelle perustetulle yhtiölle.
- Yritystä voidaan verottaa kahtena eri yritysmuotona samalta vuodelta.
- Toiminimen aikaisempina vuosina vahvistettuja tappioita voidaan käyttää kummasakin yritysmuodossa samana verovuonna.
 - Tappiota vähennetään ensin toiminimen tuloksesta.
 - Jos tappiota jää vielä vähentämättä, se vähennetään osakeyhtiön tuloksesta.
 - Toiminimen viimeiseltä verovuodelta vahvistettu tappio voidaan vähentää osakeyhtiön tuloksesta jo saman verovuoden aikana.

Tuloslaskelma ja tase

- Toiminimen on laadittava tuloslaskelma viimeiseltä verovuodelta ja tase viimeisen verovuoden päättymisajankohdalta.
 - Toiminimen on laadittava selvitys nostamattomista voittovaroista.
- Toiminimen on annettava veroilmoitus toimintamuodon muutokseen päättyvältä verovuodelta.
- Osakeyhtiön on annettava tuloslaskelman tiedot toimintamuodon muutoksesta alkavalta verovuodeltaan.
- Osakeyhtiön on annettava selvitys siitä, että yhtiön verotuksessa vaatimat poistot eivät ylitä verovuoden enimmäispoistojen määrää, josta on vähennetty toiminimen samana verovuonna verotuksessa vähennetyt poistot.

7.2 Osakeyhtiön verotus

- Osakeyhtiö on itsenäinen verovelvollinen.
- Tuloveroprosentti on 20.
- Maksettava yleisradiovero, jos yhtiön koko toiminnan verotettava tulo on vähintään 50 000 euroa verovuotena.
- Veroilmoitus on annettava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.

Verotettavan tulon laskeminen

- Verotettava tulo lasketaan tulolähteittäin
 - Elinkeinotoiminnan tulolähteestä
 - Muu omaisuus, mikä aiemmin oli henkilökohtainen tulolähde, kuuluu tähän.
 - Maatalouden tulolähteestä

- Verovuoden tulosta vähennetään aikaisemmilta verovuosilta vahvistetut tappiot.
- Eri tulolähteiden verotettavat tulot lasketaan yhteen ja tämän yhteismäärän perusteella lasketaan osakeyhtiön verotettava tulo.
- Tulolähteen tulos saadaan vähentämällä tulolähteen vähennyskelpoiset menot veronalaisista tuloista.
- Vahvistetut tappiot voi verotuksessa vähentää 10 seuraavan verovuoden aikana
 - Tappiot vähennetään sen tulolähteen tuloksesta, josta ne ovat syntyneet.
 - Verohallinto vähentää tappiot automaattisesti verotuksessa sitä mukaa kuin tuloa syntyy.

Yhteisöjen tulolähdejako poistui 1.1.2020 voimaan tulleiden lakimuutosten myötä ja jäljelle jäi elinkeinotoiminnan tulolähde ja maatalouden tulolähde.

Verovuodelta 2020 toimitettavassa verotuksessa sovelletaan voimaan tulleita muutoksia ensimmäisen kerran.

7.3 Osinkojen verotus ja varojen jakaminen

Osakeyhtiö voi maksaa palkkaa ja jakaa varoja osinkona

- Yhtiö voi maksaa palkkaa, sekä yrittäjälle itselleen että työntekijöille.
 - Verotetaan progressiivisesti ansiotulona verokortin mukaan.
- Yhtiö voi jakaa varoja osakkeenomistajille voitonjakona eli osinkona.
 - Verokohtelu riippuu yhtiön jakamien osinkojen määrästä suhteessa osakkeen matemaattiseen arvoon.
- Yhtiö täytyy olla rekisteröity ennen kuin se voi jakaa varoja.
- Varoja jaetaan viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen perusteella.
- Varoja ei saa jakaa, jos yhtiö tietää olevansa maksukyvytön tai tietää jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden.
- Varoja saa jakaa vain osakeyhtiölain mukaisilla laillisilla varojenjakoavoilla. Lailista varojenjako on
 - Voitonjako eli osinko ja varojen jakaminen oman pääoman rahastosta
 - Osakepääoman alentaminen
 - Omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen
 - Yhtiön purkaminen
- Yhtiökokouksessa päätetään varojen jakamisesta.
- Vähintään puolet tilikauden voitosta, josta on vähennetty yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät määrät, on jaettava osinkona.

Nettovarallisuus toimintamuodon muutoksen yhteydessä lasketaan toiminimen yritystoiminnasta laaditun, verovuotta edeltävän viimeisen tilinpäätöksen perusteella, jos yksityisen elinkeinonharjoittajan toiminnan varat ja velat ovat siirtyneet samoista arvoista perustetulle yhtiölle toimintamuodon muutoksessa.

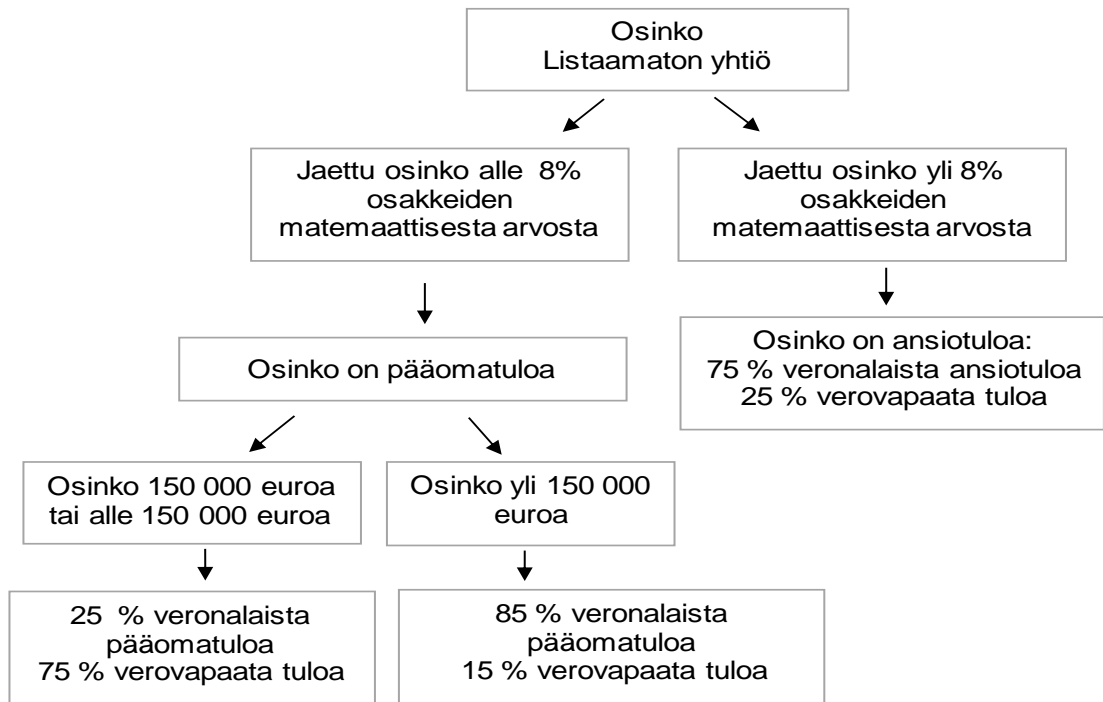
- Nettovarallisuus lasketaan vähentämällä yhtiön varoista yhtiön velat.
- Varoihin kuuluvat käyttö-, sijoitus-, vaihto- ja rahoitusomaisuus sekä muu omaisuus ja pitkävaikutteiset menot, joilla on varallisuusarvoa.
- Varoihin ei kuulu laskennalliset verosaamiset, eikä sellaiset pitkävaikutteiset menot, joilla ei ole varallisuusarvoa.
- Velkoihin kuuluvat erät, jotka on merkitty taseessa vastattaviin vieraaseen pääomaan.
 - Pääomalainaa pidetään yleensä vieraan pääoman eränä verotuksessa.
- Velkoihin ei kuulu laskennalliset verovelat.

Osakkeen matemaattinen arvo lasketaan jakamalla yhtiön nettovarallisuus osakkeiden lukumäärällä.

Osinkojen verokohtelu

- Osingot jaetaan pääoma- ja ansiotuloihin osinkojen arvon mukaan.
- Jaetun osingon ollessa **alle 8 prosenttia** osakkeiden matemaattisesta arvosta, ja jaetun osingon ollessa **150 000 euro tai alle:**
 - 25 % osingosta on veronalaista pääomatuloa
 - 75 % osingosta on verovapaata tuloa
- Jaetun osingon ollessa **alle 8 prosenttia** osakkeiden matemaattisesta arvosta, ja jaetun osingon ollessa **yli 150 000 euroa:**
 - 85 % osingosta on veronalaista pääomatuloa
 - 15 % osingosta on verovapaata tuloa
- Jaetun osingon ollessa **yli 8 prosenttia** osakkeiden matemaattisesta arvosta:
 - 75 % osingosta on veronalaista ansiotuloa
 - 25 % osingosta on verovapaata tuloa
- Osinko on sen saajalle henkilökohtaista tuloa.
- Yhtiön on tehtävä ennakonpidätys jakamistaan osingoista.
 - Ennakonpidätys on 7,5 % osingon ollessa alle 150 000 euroa.
 - Ennakonpidätys on 28 % 150 000 euroa ylittävältä osalta.

Seuraavassa kuviossa havainnollistetaan osinkojen verotus sekä jako pääoma- ja ansiotuloihin.

7.4 Verovapaat henkilökuntaedut

Osakeyhtiö voi järjestää työntekijöilleen verovapaita henkilökuntaetuja

- Verovapaita henkilökuntaetuja voi saada
 - Yhtiössä työskentelevä osakas
 - Yhtiön johtoon ja hallintoelimiiniin kuuluvat henkilöt, kuten toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet, työskennellessään yhtiössä.
- Verovapaita henkilökuntaetuja voivat olla työnantajan järjestämä
 - Työterveyshuolto
 - Virkistys- ja harrastustoiminta
 - Henkilökunta-alennukset yrityksen tuottamista tavaroista ja palveluksista
 - Merkkipäivälahjat
- Henkilökuntaetu ei ole korvausta tehdystä työstä, eikä edun antamisella voi korvata palkanmaksua.

7.5 Peitelty osinko

Peiteltyllä osingolla tarkoitetaan

- Osakeyhtiön varojen siirtämistä osakastaholle osingonjaon muotovaatimukset si-
vuuttaen tavalla, joka on todelliselta luonteeltaan voitonjakoa
- Yhtiön jakamia varoja, jotka on jaettu osingosta menevän veron välttämiseksi
hankkimalla tai lunastamalla omia osakkeita, tai alentamalla osakepääomaa, vara-
rahastoa tai ylikurssirahastoa.
- Yhtiön verotuksessa yhtiön jakaessa peiteltyä osinkoa on meneteltävä niin kuin
olisi käytetty käypää hintaa.
- Osakkaan veronalaiseksi tuloksi katsotaan käyvän hinnan ja käytetyn hinnan ero-
tus.
- Varojen jakamisen tapahtuessa osingosta menevän veron välttämiseksi jaetut va-
rat katsotaan tältä osin osakkaan veronalaiseksi tuloksi.
 - 75 prosenttia peitelystä osingosta on ansiotuloa ja 25 prosenttia on vero-
vapaata tuloa.
- Yhtiön liiketoimintaan liittyviä vähennyskelpoisia menoja eivät ole kulut, jotka ovat
aiheutuneet peitellyn osingon jakamisesta.
- Yhtiölle veronalaista tuloa on sen saama peitelty osinko.

7.6 Kirjanpitovelvollisuus ja tilinpäätöksen laatiminen

Osakeyhtiö on aina kirjanpitovelvollinen ja velvollinen laatimaan tilinpäätöksen kir- janpitonsa perusteella.

- Tilinpäätös antaa kuvan yhtiön kyseisen tilikauden toiminnan tuloksesta sekä ku-
van yhtiön taloudellisesta asemasta tilikauden lopussa.
- Tilinpäätös laaditaan yleensä 12 kuukauden pituiselta tilikaudelta.
- Tilinpäätös täytyy tehdä neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä.
- Tilinpäätös täytyy antaa tilintarkastajalle viimeistään kuukautta ennen yhtiön toi-
mielimen kokousta, jos tilinpäätöksen vahvistamisesta päätetään tässä kokouk-
sessa.
- Tilinpäätös julkistetaan kaupparekisterissä rekisteröinnillä.
- Osakeyhtiöiden tilinpäätökset ovat aina julkisia.

8 Lisätietoja yhtiömuodon muutoksesta ja osakeyhtiöstä

Lisätietoja yhtiömuodon muutoksesta ja osakeyhtiöstä löydät muun muassa näistä lähteistä

- Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360
- Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä 28.6.2017/444
- Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 22.12.2005/1142
- Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624
- Tilintarkastuslaki 18.9.2015/1141
- Tuloverolaki 30.12.1992/1535
- Patentti- ja rekisterihallituksen ohjeet
<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri.html>
- Verohallinnon ohjeet
<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/>
<https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/>
- Holopainen, T. 2019. Yrityksen perustamisopas – käytännön perustamistoimet. 29. täydennetty painos. Hansaprint Oy. Turenki.
- Honkamäki, T., Kujanpää, E. & Pennanen, M. 2018. Yritysjärjestelyjen käsikirja. Kirjanpito, verotus ja yhtiöoikeus. 2. uudistettu painos. Alma Talent Oy. Helsinki.
- Immonen, R. 2018. Yritysjärjestelyt. 7. uudistettu painos. Alma Talent Oy. Helsinki.
- Mäkinen, L. 2019. Osakeyhtiö pienyhtiönä. Mediapinta Oy. Tampere.
- Verotieto Oy. 2019. Yrityksen verotietopaketti. UPC Print. Vaasa.
- Villa, S. 2018. Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö. 5. uudistettu painos. Alma Talent Oy. Helsinki.
- Futuredu
<https://yritä.fi/osakeyhtio>

Tämän ohjeen laadinnassa on käytetty näitä lähteitä.